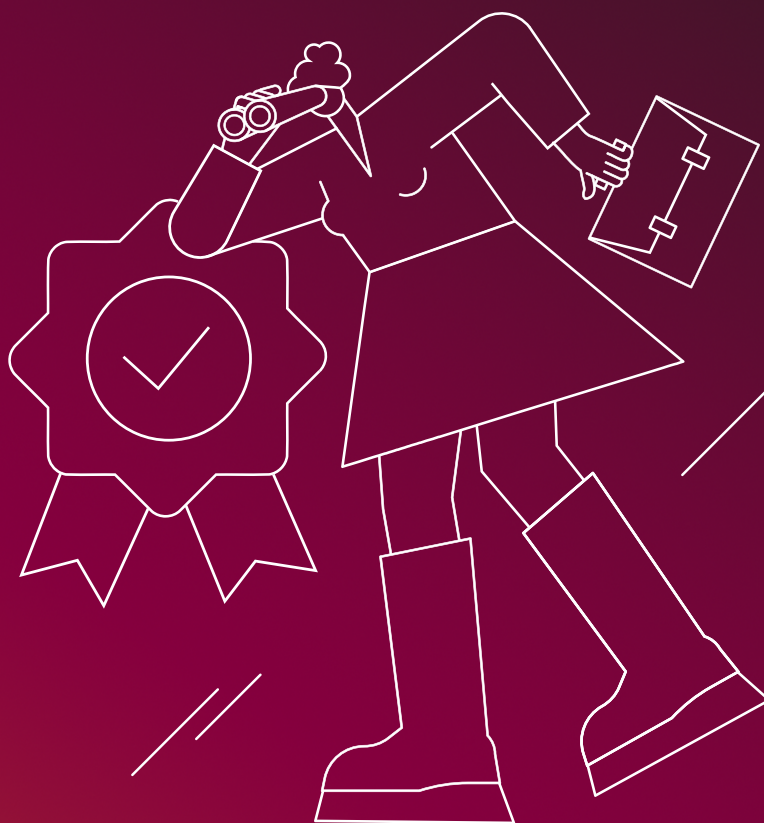

Vzdelané Slovensko 2035

Národný program rozvoja výchovy a vzdelávania

MINISTERSTVO
ŠKOLSTVA, VÝSKUMU,
VÝVOJA A MLÁDEŽE
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Obsah

1. Zhrnutie	3
1.1. Strategické ciele, strategické línie, ukazovatele	5
2. Úvod	8
3. Aktuálny stav a kľúčové výzvy	10
3.1. Aktuálny stav	10
3.2. Koreňové príčiny	14
4. Vízia, misia, hodnoty	16
4.1. Vízia	16
4.2. Misia	17
4.3. Hodnoty a princípy	17
5. Stratégia	20
5.1. Logika stratégie a systémové ukazovatele úspechu	20
5.2. Strategická oblasť 1: Moderné vzdelávanie pre všetkých	22
5.3. Strategická oblasť 2: Kompetentní, motivovaní a rešpektovaní profesionáli vo vzdelávaní	36
5.4. Strategická oblasť 3: Efektívne a zodpovedne riadený ekosystém	45
6. Implementácia stratégie	57
6.1. Implementačný rámec	57
6.2. Monitorovací rámec	65
6.3. Finančný rámec	66
7. Pojmy a skratky použité v stratégii	68
7.1. Pojmy	68
7.2. Skratky	71
8. Prílohy	72

1. Zhrnutie

Slovenská republika uspeje v 21. storočí iba vtedy, ak sa vzdelávanie stane jej spoločenskou a politickou prioritou. Vzdelávanie musí byť základom dlhodobej stability, inovácií a sociálnej súdržnosti Slovenska.

Slovensko v súčasnosti čelí trom súbežným komplexným výzvam:

- **všeobecnej spoločenskej kríze** prejavujúcej sa najmä v oblastiach spoločenskej súdržnosti, duševného zdravia, informácií, klímy a bezpečnosti;
- **nepriaznivému demografickému vývoju**;
- **technologickým zmenám**, najmä potrebe rozsiahlej digitálnej transformácie, vrátane nástupu umelej inteligencie.

Tieto výzvy vytvárajú tlak na transformáciu vzdelávacieho a kvalifikačného systému, ktorý sa musí stať základom rozvoja ľudského kapitálu, nárastu produktivity a spoločenskej súdržnosti.

Kľúčový problém je známy. Vzdelávanie sa v spoločnosti nikdy nestalo reálnou prioritou. Dôkazom je jeho dlhodobé podfinancovanie, ktorého dôsledkom je negatívny dopad na všetky prvky štátu a spoločnosti od ekonomiky až po verejné zdravie.

- **Nerovnosť a slabé výsledky:** Výsledky 15-ročných žiakov v medzinárodných meraniach PISA sú podpriemerné a vplyv socio-ekonomického zázemia na výsledky aj na úroveň dosiahnutého vzdelania patrí medzi najvyššie v OECD. Zaškolenosť detí v predprimárnom vzdelávaní je nízka a zvyšuje sa miera predčasného ukončovania školskej dochádzky, pričom je najhoršia u detí zo sociálne znevýhodňujúceho prostredia.
- **Nesúlad medzi vzdelávaním a potrebami spoločnosti a odliv mozgov:** Vysoký podiel žiakov škola nebaví, nesúlad medzi vzdelávaním a potrebami trhu práce je v strednom školstve problémom a absolventi škôl často považujú získané zručnosti ako nedostatočné pre trh práce a život po škole. Každý piaty vysokoškolák odchádza študovať do zahraničia, pričom väčšina sa nevracia.
- **Podvyživený systém:** Verejné výdavky na vzdelávanie, ako aj platy učiteľov sú dlhodobo pod priemerom OECD a pod úrovňou ekvivalentne vzdelaných zamestnancov. Spoločenské uznanie učiteľov v regionálnom školstve je podľa názoru učiteľov medzi najnižšími spomedzi krajín OECD.

Každý ďalší rok odkladu riešenia prehĺbuje tieto problémy.

Stratégia Vzdelané Slovensko 2035 navrhuje kroky, ktorých implementácia povedie k transformácii vzdelávacieho a kvalifikačného systému tak, aby sa stal základom dlhodobej prosperity obyvateľstva a nástrojom pre posilňovanie odolnosti Slovenskej republiky voči ekonomickým krízam.

Všeobecným cieľom stratégie Vzdelané Slovensko 2035 je vybudovať adaptívny ekosystém, ktorý:

- ➔ **komplexne rozvíja potenciál každého človeka** počas celého života, aby vedel robiť informované rozhodnutia o svojom živote;
- ➔ **zakladá si na rešpektovaných profesionáloch**, ktorí požívajú vysokú dôveru spoločnosti a majú priaznivé podmienky na výkon svojej práce;
- ➔ **funguje ako učiaci sa systém** odolný voči krízam a rizikám krátkodobých politických cyklov.

1.1. Strategické ciele, strategické línie, ukazovatele

Strategická oblasť 1	Strategické línie	Ukazovatele
Moderné vzdelávanie pre všetkých Strategický cieľ 1: Zabezpečiť do r. 2035 taký obsah, metódy, formy a hodnotenie jednotného systému celoživotného vzdelávania, ktoré pripravuje na život aj prácu a umožňujú rovnosť príležitostí a naplnenie potenciálu každého učiaceho sa.	Rámce, obsah, formy a hodnotenie vzdelávania Bezpečné, podporujúce a podnetné prostredie Škola - život - práca Celoživotné vzdelávanie	Podiel 15-ročných so slabými a s najlepšimi výsledkami v čítaní, matematike a prírodných vedách Podiel absolventov VŠ a celkovo dospelých so slabými a najlepšimi výsledkami v čítaní, matematike a ARP Podiel mladých a dospelých so slabými výsledkami v digitálnej gramotnosti Podiel primeraných výsledkov v občianskych znalostiach Vplyv socio-ekonomického zázemia na výsledky v meraniach PISA Ukončovanie štúdia bez dosiahnutia výučného listu alebo maturity Podiel žiakov zapojených do riešenia praktických projektov Podiel žiakov základných škôl v špeciálnom prúde vzdelávania Podiel študentov so špecifickými potrebami, ktorí riadne skončia štúdium na VŠ Podiel maturujúcich žiakov so špecifickými potrebami ktorí prechádzajú na VŠ Pripravenosť absolventov na trh práce Podiel študentov VŠ, ktorí študujú v zahraničí Podiel študentov, ktorí sa po absolvovaní VŠ v zahraničí vrátia na Slovensko a registrujú na trhu práce Účasť nízkokvalifikovaných dospelých na vzdelávaní Podiel žiakov a študentov študujúcich STEM odbory a z toho podiel dievča Uplatnenie absolventov v odboroch, ktoré vyštudovali Wellbeing žiakov a študentov Podiel študentov, ktorých obmedzujú zdravotné problémy vo vzdelávaní a nemajú priznaný status Spokojnosť vysokoškolských študentov ktorých obmedzujú zdravotné problémy pri štúdiu s podporou v prekonávaní obmedzení Podiel detí, ktoré po predprimárnom vzdelávaní nastupujú do ZŠ so splnenou školskou pripravenosťou Podiel obyvateľstva vo veku 24-34 r. s dosiahnutým terciárnym vzdelaním Vplyv vzdelania rodičov na absolvovanie stredoškolského a vysokoškolského vzdelávania Účasť na vzdelávaní a starostlivosti v ranom detstve (3-5 rokov)

Strategická oblasť 2	Strategické línie	Ukazovatele
Kompetentní, motivovaní a rešpektovaní profesionáli vo vzdelávaní Strategický cieľ 2: Zabezpečiť do r. 2035 takú prípravu, podporu, ohodnotenie a rozvoj, ktoré z profesií vo vzdelávaní robia rešpektovanú a atraktívnu kariéru pre každú osobu.	Atraktívna a ocenená profesia Podporné a bezpečné pracovné prostredie Moderná a zmysluplná príprava a profesijný rozvoj Kolektívne líderstvo a kvalitné riadenie vo vzdelávaní	Pomer plátov vo vzdelávaní k platu iných zamestnancov s VŠ vzdelaním Vnímanie spoločenskej hodnoty a ocenenia učiteľského povolania Atraktivita učiteľského povolania Podiel kvalifikovaných pedagogických zamestnancov v predprimárnom vzdelávaní Miera zotrvania začínajúcich pedagogických a odborných zamestnancov v regionálnom školstve po 3 rokoch Podiel škôl v ktorých pôsobí podporný personál Podiel profesionálov vo vzdelávacom systéme zúčastňujúcich sa na mobilite a nadnárodných programoch ako Erasmus+ Podiel zahraničných študentov a doktorandov Zahraniční učitelia podieľajúci sa na vysokoškolskom vzdelávaní Priemerný počet uchádzačov o zamestnanie na vysokej škole Wellbeing profesionálov v regionálnom školstve. Digitálne zručnosti profesionálov vo vzdelávaní

Strategická oblasť 3	Strategické línie	Ukazovatele
Efektívne a zodpovedne riadený ekosystém Strategický cieľ 3: Zabezpečiť na všetkých úrovniach riadenia štátu do r. 2035 také strategické riadenie a efektívne financovanie výchovno-vzdelávacieho ekosystému s dobrým horizontálnym aj vertikálnym prepojením medzi aktérmi, ktoré zabezpečí dosahovanie vytýčených cieľov..	Strategické riadenie, dáta a participácia Udržateľné a efektívne financovanie Dostupná a optimalizovaná sieť regionálneho školstva a efektívne fungujúce vysoké školstvo Učiaci sa systém a komunity	Umiestnenie vzdelávania v spoločenských prieskumoch hodnôt a priorít. Podiel verejných výdavkov a súkromných zdrojov na vzdelávanie Zavedený systém hodnotenia kvality v regionálnom školstve Podiel súkromných výdavkov vo vysokom školstve zo spolupráce s neakademickými partnermi. Priemerné opotrebenie verejných školských budov v regionálnom školstve Univerzálna prístupnosť škôl a školských zariadení Podiel detí zo SZP navštevujúcich ZUŠ a CVČ Podiel stredných škôl s profiláciou zladenou s prognózovanými potrebami trhu práce a regiónov Miera spokojnosti škôl s kvalitou a dostupnosťou podpory a usmernení zo strany štátu Podiel materských škôl, ktoré majú zabezpečenú včasnú a dostupnú podporu CPP Miera spokojnosti zamestnancov materských škôl so spoluprácou s poradenským systémom. Podiel škôl, ktoré majú zavedené mechanizmy autoevalvácie Index kvality a udržateľnosti partnerstiev medzi školami a ďalšími aktérmi vo vzdelávaní Spoločenský dosah vysokých škôl Miera spokojnosti členov komunity so spoluprácou so školami a školskými zariadeniami Miera zavádzania digitálnych inovácií, digitalizácie a automatizácie administratívnych procesov.

2. Úvod

ieľom vzdelania a múdrosti je, aby človek videl pred sebou jasnú cestu života, po nej opatrne vykračoval, pamätal na minulosť, poznal prítomnosť a predvídal budúcnosť.

Ján Amos Komenský, Orbis Sensualium Pictus

Stratégia Vzdelané Slovensko 2035 – Národný program rozvoja výchovy a vzdelávania definuje rámec pre dlhodobú transformáciu vzdelávania na nasledujúcu dekádu a prichádza ako plán stabilizácie a akcelerácie.

Jej primárnym cieľom je ukotviť, kultivovať a zrýchliť procesy, ktoré boli naštartované reformami v rokoch 2021 – 2025 a zabezpečením tejto kontinuity umožniť to, čo sa v slovenskom vzdelávacom systéme neudialo od vzniku samostatnej Slovenskej republiky - budovať dlhodobú, strategickú spoluprácu v rezorte naprieč politickými cyklami a medzi aktérmi z rôznych sektorov a oblastí.

Stratégia priamo nadväzuje na dáta, pilotné projekty a reformy, ktoré potvrdili svoju životaschopnosť a nevyhnutnosť. Ide najmä o posilňovanie predprimárneho vzdelávania a ranej starostlivosti, kurikulárnu a inkluzívnu reformu, digitálnu transformáciu školstva, modernizáciu odborného vzdelávania a zmeny vo vysokoškolskom prostredí sústredené na kvalitu, priblíženie systému potrebám vyvíjajúceho sa sveta a posilnenie cirkulácie talentov.

Cieľom je poskytnúť týmto zmenám dlhodobý, stabilný rámec, integrovať ich do súdržného celku a chrániť ich pred politickou nestabilitou.

Vzdelávanie je kľúčovou podmienkou úspechu nielen hospodárstva, ale aj zdravotníctva, sociálnej politiky a regionálneho rozvoja. Zároveň predstavuje tú najefektívnejšiu investíciu do prevencie rizík, ktoré by iné rezorty museli riešiť až následne a s oveľa vyššími nákladmi pre verejné financie. Odklad potrebných zmien by naďalej znižoval rast produktivity, konzervoval regionálne nerovnosti a prehlboval odliv talentov, čo by sa premietlo do deficitu verejných financií a oslabenia odolnosti štátu.

Stratégia na miestach, kde je to bezpečné a efektívne, odporúča realizovať prelomové opatrenia, ktoré reflektujú prístup tzv. „leapfroggingu“. Tento prístup nám umožní preskočiť fázy, ktoré sú už dnes technologicky alebo metodicky prekonané, a prejsť priamo k moderným riešeniam.

Keďže vzdelávanie je komplexný ekosystém so vzájomnými väzbami, riadenie zmien musí byť adaptívne, odvážne a založené na dôkazoch. Pokrok v plnení cieľov bude preto transparentne monitorovaný a zverejňovaný prostredníctvom dátových panelov a verejných ukazovateľov.

Úspech tejto stratégie nebude hodnotený kvalitou dokumentu, ale reálnymi výsledkami dosiahnutými v stanovených časových rámcoch. Jej cieľom je stať sa praktickým manažérskym nástrojom implementácie vzdelávacej politiky a prispieť k tomu, aby sa vzdelávanie definitívne etablovalo ako centrálny pilier dlhodobej prosperity a strategickej odolnosti Slovenskej republiky.

Stratégia Vzdelané Slovensko 2035 reflektuje tri oblasti vzdelávacieho systému a ponúka v každom riešení:

- ➔ **Celoživotné vzdelávanie** s jasnými rámcami, dôrazom na rovnosť príležitostí a podporu talentu, rozvoj duševného aj fyzického zdravia a prepojenie vzdelávania s praxou a životom mimo škôl.
- ➔ **Profesionáli vo vzdelávaní** a ich dostatok, podpora a kompetentnosť zabezpečená prostredníctvom lepších podmienok, ocenenia, kvalitnej prípravy a profesijného rozvoja.
- ➔ **Efektívne riadenie, financovanie a komunikácia** na všetkých úrovniach ekosystému vertikálne a horizontálne - teda od ministerstva po školy a školské zariadenia, ako aj medzi vzdelávacími inštitúciami navzájom.

3. Aktuálny stav a kľúčové výzvy

3.1. Aktuálny stav

3.1.1. Globálny kontext a nové výzvy

Slovenský vzdelávací systém čelí výzvam 21. storočia, ktoré je potrebné vnímať v širšom európskom a globálnom kontexte. Súčasný svet charakterizuje nestálosť, neistota, komplexnosť a nejednoznačnosť, umocnené sériou kríz – od ekonomických a pandemických, cez krízu duševného zdravia, až po bezpečnostné, informačné, klimatické a technologické. K nim sa pridávajú nové výzvy spojené s nástupom umelej inteligencie a transformáciou priemyslu. Tieto externé faktory, ako aj psychosociálny tlak vnímaný mladými ľuďmi spolu s rastúcimi hrozbami dezinformácií a spoločenskej polarizácie, vytvárajú existenčné nároky na vzdelávací systém.

V reakcii na tieto trendy Európska únia v rámci Európskeho vzdelávacieho priestoru kladie dôraz na zelenú a digitálnu transformáciu, inovatívnosť a odolnosť. Vzdelávanie sa tak stáva kľúčovým nástrojom budovania odolnosti spoločnosti. Aby Slovensko dokázalo týmto výzvam čeliť, jeho vzdelávací systém sa musí stať adaptívnym a schopným reagovať na vonkajšie zmeny, pričom zároveň musí riešiť svoje dlhodobé vnútorné nedostatky.

3.1.2. Systémové nedostatky

Vzdelávací systém na Slovensku dlhodobo stagnuje a čelí pretrvávajúcim problémom, ktoré potvrdzujú domáce aj medzinárodné analýzy. Tie poukazujú na tieto nedostatky:

- **Nerovnomerná dostupnosť a kvalita predprimárneho vzdelávania:** dlhodobo platí, že rozdiely sa prejavujú už pri návstupe detí na základnú školu a ďalej sa prehĺbujú počas školských rokov a kľúčovým problémom dlhodobo bola dostupnosť predprimárneho vzdelávania.
- **Nízka úroveň výsledkov a vysoká nerovnosť príležitostí:** približne tretina 15-ročných žiakov nedosahuje ani základnú úroveň gramotnosti (PISA). Slovensko patrí medzi krajiny OECD, kde má socioekonomické zázemie najväčší vplyv na výsledky žiakov, čo potvrdzujú aj výsledky v digitálnej gramotnosti. Žiaci so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami majú zároveň výrazne vyššie riziko predčasného ukončenia školskej dochádzky (PUŠD).
- **Nízka relevancia vzdelávania:** Nedostatočne fungujúci systém vzdelávania je v súčasnosti príťažou pre trh práce, inovačný potenciál a konkurencieschopnosť krajiny a existuje problematický nesúlad medzi absolventmi a dopytom na trhu práce. Dáta z rokov 2020-2021 ukazujú, že rádovo desiatky percent absolventov nepracujú v odbore, ktorý vyštudovali a za posledné roky absentujú komplexné dáta k téme.
- **Nízka miera wellbeingu u učiacich sa aj učiteľov:** S vekom klesá spokojnosť žiakov so školou – zatiaľ čo 26-31 % jedenástročných uvádza spokojnosť so školou, u pätnástročných je to len 17-18 %. Približne 31 % detí vo veku 13 – 15 rokov je ohrozených rizikom depresie. Až polovica učiteľov z Bratislavského kraja uvádzala, že ich pracovná činnosť nemá žiadny alebo len minimálny pozitívny vplyv na ich duševné zdravie. Viaceré štúdie a prieskumy zaznamenávajú vysokú mieru pracovného stresu a vyhorenia u učiteľov, čo negatívne ovplyvňuje kvalitu výučby aj školskú klímu.
- **Odliv mozgov:** Vnímaná nízka kvalita domáceho vzdelávania výrazne prispieva k odlivu talentov. Približne 20 % vysokoškolákov odchádza študovať do zahraničia, pričom väčšina (cca 60 %) sa po štúdiu nevracia. Súčasne systém produkuje absolventov, ktorých zručnosti často nezodpovedajú potrebám domáceho trhu práce, čo prehĺbuje nedostatok kvalifikovaných pracovníkov.
- **Zhoršujúce sa zručnosti dospelých:** Výsledky medzinárodného testovania PIAAC (2023) ukazujú priemernú úroveň matematickej a podpriemernú úroveň čitateľskej gramotnosti a adaptívneho riešenia problémov (APS) u dospelaj populácie. Alarmujúce je, že absolventi vysokých škôl na Slovensku dosahujú v čitateľskej gramotnosti a APS v priemere nižšie výsledky ako absolventi stredných škôl v niektorých iných krajinách. Za posledné desaťročia sa úroveň zručností dospelých na Slovensku výrazne zhoršila. U mladších ľudí s vysokoškolským vzdelaním (25-44 rokov) kleslo skóre ešte výraznejšie než starším (45-65 rokov).

- **Náklonnosť veriť konšpiračným teóriám a hoaxom:** približne 20–40 % dospelých populácie verí známym, vedecky vyvráteným konšpiračným teóriám, čo poukazuje na nízku úroveň kritického myslenia a mediálnej gramotnosti.
- **Nedostatok ľudských zdrojov vo vzdelávacom systéme:** roky trvajúca a postupne sa prehĺbujúca kríza nedostatočného záujmu o povolania vo vzdelávaní, nezáujem o voľné pozície PZ/OZ obzvlášť na západe Slovenska a zvyšujúci sa priemerný vek pedagógov.
- **Nedostatočná priorita a investície:** vzdelávanie dlhodobo nie je spoločenskou prioritou, čo sa prejavuje nízkymi verejnými výdavkami v porovnaní s priemerom EÚ a nízkym záujmom verejnosti o tému vzdelávania.

Domáce analýzy – napríklad každoročné správy Štátnej školskej inšpekcie, výsledky výskumu iniciatívy To dá rozum, prieskum „hodnot.to“ a prieskumy Slovenskej akreditačnej agentúry pre vysoké školstvo (SAAVŠ) a Centra vzdelávacích analýz - tieto zistenia o výzvach v systéme dlhodobo potvrdzujú. Slovensko tak je v paradoxnej situácii: disponuje kvalitnými analýzami problémov, no zlyháva v ich systémovom a udržateľnom riešení a najmä v implementácii.

Jedným z hlavných dôvodov je, že vzdelávací systém je komplexný a adaptívny ekosystém, v ktorom čiastkové zmeny zvyčajne zlyhávajú, ak nie sú realizované v širších súvislostiach s dôrazom na systémové myslenie. Táto stratégia sa preto zameriava na riešenie koreňových príčin dlhodobých zlyhaní systému, nie iba na ich jednotlivé prejavy.

3.1.3. PESTLE Analýza

Vzdelávací systém na Slovensku je ovplyvňovaný viacerými externými faktormi, ktoré formujú jeho príležitosti a hrozby:

Politické:

Vzdelávanie je dlhodobo deklarovanou, no nestabilne napĺňanou politickou prioritou. Kľúčovým impulzom pre reformy sa stal Plán obnovy a odolnosti Slovenskej republiky, ktorý prináša finančné zdroje, politický tlak na zmeny a zvyšuje mieru zodpovednosti voči dlhodobému plneniu sľúbených reforiem a investícií, no zároveň existuje riziko udržateľnosti niektorých zavedených procesov a financovania po roku 2026 zo štátneho rozpočtu. Rastúca spoločenská diverzita a migrácia kladú nové nároky na inklúziu, pričom segregácia rómskej populácie zostáva pretrvávajúcim problémom. V rokoch 2023-2025 nastal v tomto smere v kontexte ministerstva školstva pozitívny posun tak v kontinuite prioritizácie vybraných tém politickým vedením, ako aj vo výške prostriedkov v pomere k HDP na výchovu a vzdelávanie.

Ekonomické:

Slovensko dlhodobo zaostáva vo financovaní vzdelávania oproti priemeru EÚ, ako aj krajinám, ktoré do EÚ vstúpili v r. 2004, hoci sa v posledných rokoch podiel výdavkov do školstva na HDP zvyšuje. Napriek konsolidácii verejných financií teda výdavky mierne rastú,

ale nedosahujú hodnoty, ktoré by dokázali adekvátne zvýšiť platy učiteľov, zvýšiť atraktivitu učiteľskej profesie a eliminovať investičný dlh v infraštruktúre regionálneho a vysokého školstva. Výzvou zostáva aj nesúlad medzi ponukou vzdelávania a potrebami trhu práce.

Sociálne:

Systém v súčasnosti čelí demografickému tlaku spojenému s rozdrobenou sieťou malých škôl, ktoré pri očakávanom demografickom poklese po roku 2027 a vysokých prevádzkových nákladoch nebudú schopné dlhodobo garantovať kvalitu vzdelávania. V najbližších rokoch zároveň budú Slovensku chýbať tisíce učiteľov ročne. Pretrváva odliv mozgov a zo sociálneho hľadiska je problematická aj neschopnosť systému účinne vyrovnávať nerovnosti, ktoré sa začínajú už nízkou účasťou detí zo sociálne znevýhodneného prostredia na predprimárnom vzdelávaní. Zintenzívňujú sa sociálno-patologické javy, narastá počet detí a mladých ľudí v riziku a so zvyšujúcim sa pocitom beznádeje, ako aj počet osôb so špecifickými potrebami. K zvýšenému tlaku na adaptáciu vzdelávacieho systému prispieva aj príchod utečencov a detí z Ukrajiny, radikalizácia mladých ľudí a rastúce problémy s duševným zdravím žiakov a pedagógov.

Technologické:

Rýchly rozvoj umelej inteligencie a digitalizácie prináša tlak na inovácie a nové pedagogické prístupy. Prebiehajúce investície do digitálnej infraštruktúry, školských digitálnych koordinátorov, digitálnych zručností pedagógov a implementačný plán na využívanie AI vo vzdelávaní predstavujú významnú príležitosť modernizovať vzdelávací systém a využiť tieto nástroje na riešenie jeho problémov. Rizikom však zostáva, že bez zmeny vyučovacích metód a systematickej podpory učiteľov môže ísť len o povrchnú modernizáciu, bez dlhodobého pozitívneho vplyvu na rozvoj zručností a kritického myslenia.

Legislatívne:

Vzdelávací systém prechádza od r. 2021 viacerými rýchlymi a rozsiahlymi legislatívnymi zmenami – od nového kurikula a reforiem na podporu inklúzie až po zmeny zákona o vysokých školách. V rokoch 2024 – 2025 bol prijatý najrozsiahlejší legislatívny balík za posledných 20 rokov, zasahujúci všetky stupne vzdelávania. Rizikom pre vysoké tempo zmien môžu byť kapacity vzdelávacieho systému a aktérov v ňom vyjsť v ústrety zmenám a neistá kontinuita reforiem naprieč volebnými cyklami.

Environmentálne:

Témy udržateľnosti a klimatickej zmeny prinášajú nové príležitosti pre modernizáciu obsahu vzdelávania a rozvoj zručností pre 21. storočie – vrátane STEAM vzdelávania, podnikavosti, inovatívnosti a schopnosti riešiť problémy spojené s udržateľnosťou. Investície z eurofondov do zelených a energeticky efektívnych budov zároveň vytvárajú priestor na prepojenie ekologickej transformácie a vzdelávacej praxe.

3.1.4. Medzinárodné záväzky

Vzdelané Slovensko 2035 – Národný program rozvoja výchovy a vzdelávania je vypracovaný v súlade so všetkými platnými strategickými dokumentmi a záväzkami Slovenskej republiky.

Všetky stanovené ciele sú v súlade s a kroky smerujú k napĺňaniu cieľov Európskeho vzdelávacieho priestoru (EVP) a štvrtého cieľa trvalo udržateľného rozvoja OSN (SDG 4) – zabezpečiť inkluzívne a spravodlivé kvalitné vzdelávanie a podporovať celoživotné učenie pre všetkých. Stratégia tiež posilňuje prepojenie na Slovenský kvalifikačný rámec a Európsky kvalifikačný rámec.

Zverejnením tejto stratégie sa Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže Slovenskej republiky zároveň zaväzuje k napĺňaniu všetkých strategických dokumentov relevantných pre rezort a jeho cieľové skupiny.

Prehľad všetkých relevantných medzinárodných, nadnárodných a národných stratégií, na ktoré tento dokument nadväzuje, je uvedený v Prílohe č. 2.

3.2. Koreňové príčiny

Slabé výsledky vzdelávacieho systému nie sú náhodné. Vyplývajú z hlboko zakorenených problémov v troch navzájom prepojených oblastiach, ktoré zároveň tvoria rámec pre základnú štruktúru tejto stratégie.

Pre reflexiu zlyhaní, identifikáciu koreňových príčin problémov a hľadania riešení slúžili ako zdroje národné aj medzinárodné analýzy a dáta skúmajúce slovenský vzdelávací systém a témy z dominantných strategických a analytických dokumentov, ktoré do r. 2025 neboli komplexne adresované. Tieto zdroje sú uvedené v prílohe stratégie.

Nemenej dôležitým zdrojom bol participatívny proces - dotazníky, rozhovory a stretnutia vedené so zástupcami nezávislých, partnerských organizácií rezortu v prvej polovici roku 2025. Zastúpené boli odborníčky a odborníci naprieč vzdelávacím systémom, učiteľia a učiteľky, riaditeľky a riaditelia škôl, zástupcovia akadémie a ľudia na vedúcich pozíciách združení, asociácií a organizácií venujúcich sa inováciám vo vzdelávaní. Súčasťou procesu boli tiež workshopy a okrúhle stoly, ktoré ministerstvo realizovalo regionálne na celom Slovensku.

Z tohto procesu a z analýzy jeho výstupov vyplynuli tri dominantné témy na ktorých sa aktéri zhodli, že naprieč systémom spôsobujú najväčšie problémy:

Tri hlavné koreňové príčiny zlyhania:

- ➔ **Rovina kvality výstupov a inkluzívnosti celoživotného vzdelávania:** Dlhodobé zastarané a neflexibilné kurikulum nedostatočne pokrývajúc kľúčové gramotnosti a zručnosti pre

21. storočie¹, slabé prepojenie škôl so svetom okolo nich aj spoločnosťou, chýbajúca inklúzia a diferenciácia učenia ktorá by kompenzovala ŠVVP. Slabá dostupnosť edukačných materiálov a digitálnych platforiem, obzvlášť tých pre ľudí so ŠVVP. Špecializácia a sieť škôl nedostatočne reflektujúca strategické potreby spoločnosti a ekonomiky a slabá atraktivita OVP a STEAM.

- ➔ **Ludská rovina:** Nedostatok motivovaných a kompetentných profesionálov, vrátane v oblasti kurikulárnej politiky v dôsledku nízkych plátov, najnižšieho spoločenského uznania v OECD, vysokej administratívnej záťaže a neadekvátneho systému profesijného rozvoja. Slabá kultúra spätnej väzby či učiacich sa organizácií.
- ➔ **Systémová rovina:** Riadenie, spravovanie a financovanie systému nie je orientované na výsledky, keďže kvalita nie je strategicky zadefinovaná. Slabá vertikálna i horizontálna koordinácia a spolupráca, reaktívny prístup namiesto strategického prístupu, absencia kvalitného spravovania a využívania dát pri tvorbe a evaluácii politík.

¹ Významný pozitívny krok je kurikulárna reforma základného školstva, ktorá v čase tohto analýzy ešte kvôli postupnému zavádzaniu nezasiahla všetky základné školy. Napriek tomu už prináša pozitívne systémové zmeny.

4. Vízia, misia, hodnoty

4.1. Vízia

Víziou pre slovenský vzdelávací systém je z dlhodobého hľadiska vytvoriť slobodný, spravodlivý a adaptívny systém, v ktorom:

- vďaka zodpovedne a efektívne riadenému ekosystému výchovy a vzdelávania motivovaní, kompetentní a spolupracujúci aktéri pomáhajú spoločnosti prekonávať nerovnosti príležitostí, vynaliezavo riešiť komplexné výzvy 21. storočia a dosahovať spokojnosť v pracovnom, osobnom aj občianskom živote;
- systém celoživotného vzdelávania funkčne prepája formálne, neformálne a informálne učenie naprieč regionálnym aj vysokým školstvom a vzdelávaním dospelých;
- vzdelanie v očiach obyvateľstva predstavuje kľúč k úspešnému a naplnenému životu,
- umožňuje všetkým ľuďom šancu robiť v živote informované rozhodnutia a dosahovať úspech prostredníctvom posilňovania rovnosti príležitostí a podpory talentu; zároveň posilňuje dôveru, súdržnosť a odolnosť komún, rozvíja inovatívnosť, tvorivosť a podnikavosť ako nevyhnutné predpoklady pre budúcnosť;

- ➔ vzdelávanie podporuje hľadanie zmyslu života, rozvoj charakteru, duševného zdravia, osobných hodnôt a etického rozhodovania, posilňuje občiansku zodpovednosť, pozitívne vlastenectvo, ako aj spirituálny rozmer osobnosti v sekulárnom a inkluzívnom poňatí;
- ➔ sa každý učiaci sa cíti prijatý, rešpektovaný a v bezpečí, rozvíja svoj kognitívny, sociálny aj humanizačný potenciál v spravodlivom, podnetnom a inšpirujúcom prostredí;
- ➔ profesori vo výchove a vzdelávaní sú rešpektovaní odborníci, školy spolupracujú so svojimi komunitami a vzdelávanie vedie k hodnotovému ukotveniu, zvedavosti a dôstojnému životu pre každého.

4.2. Misia

Misiou slovenského vzdelávacieho systému je formovať komplexne rozvinuté, tvorivé a hodnotovo zakotvené osobnosti, ktoré dokážu kriticky myslieť, flexibilne sa prispôsobovať zmenám a využívať svoj jedinečný potenciál.

Cieľom je pripraviť každého jednotlivca – bez ohľadu na jeho východiskové podmienky – na zmysluplný, úspešný a zodpovedný život, v ktorom aktívne a empaticky prispieva k rozvoju udržateľnej a humánnej spoločnosti.

4.3. Hodnoty a princípy

4.3.1. Hodnoty vnútri systému

Hodnotový rámec tejto stratégie predstavuje základ, na ktorom stojí udržateľný a spravodlivý vzdelávací ekosystém Slovenskej republiky. Vyjadruje hodnoty, s ktorými bola stratégia pripravená a ktoré by mali zdieľať všetci aktéri vzdelávacieho prostredia – žiaci, študenti a ďalší učiaci sa, pedagógovia, odborníci, inštitúcie, politickí predstavitelia aj partneri z praxe, či občianskej spoločnosti. Základné piliere vzdelávacieho systému sú rešpekt, zodpovednosť, spolupráca a zmysluplnosť.

Vzdelávanie nemôže byť iba prenosom vedomostí. Musí formovať celistvé, sebavedomé a hodnotovo ukotvené osobnosti, ktoré sa dokážu orientovať v rýchlo sa meniacom svete, nesú zodpovednosť za svoje rozhodnutia a aktívne prispievajú k posilňovaniu demokratickej spoločnosti.

Rešpekt znamená uznanie dôstojnosti a jedinečnosti každého človeka, školy a školského zariadenia, či komunity. Vzdelávací systém má vytvárať bezpečné, prijímajúce a podnetné prostredie, založené na kultúre dialógu a porozumenia. Rešpekt sa prejavuje v schopnosti počúvať, chápať iný názor a vžiť sa do perspektívy druhých. Dialóg a empatia sú základom komunity, ktorá je pre mladých ľudí oporou a priestorom pre osobný rast. Škola má byť miestom, kde sa buduje celistvá identita mladého človeka, kde môže byť sám sebou a zároveň si vážiť rozmanitosť sveta okolo seba.

Zodpovednosť spája individuálny a spoločenský rozmer. Každý učiaci sa, učiteľ, inštitúcia aj politický predstaviteľ nesie zodpovednosť za svoje rozhodnutia a za to, ako prispieva k spoločnému dobru. Zodpovednosť znamená vnímať dôsledky vlastného konania, myslieť kriticky, hľadať kompromisy a chápať podstatu učenia sa ako celoživotného procesu. Zodpovednosť je aj súlad medzi slovami a činmi ako základ obnovy dôvery v školstvo aj vo verejné inštitúcie.

Spolupráca vyjadruje presvedčenie, že úspech nemožno dosiahnuť izolovane. Vzdelávanie má rozvíjať schopnosť pracovať v tíme, viesť dialóg a vzájomne si pomáhať. Zahŕňa aj solidaritu, podporu tých, ktorí ju potrebujú a uznanie prínosu každého člena komunity. V čase rastúcej polarizácie spoločnosti je spolupráca kľúčom k posilňovaniu sociálnej súdržnosti a empatie. Spolupráca sa musí rozvíjať medzi žiakmi, študentmi, učiacimi sa, pedagógmi, školami a ich komunitami navzájom, ako aj medzi rezortom a aktérmi z terénu, pričom ich má prepájať spoločný cieľ, dôvera a presvedčenie, že úspech sa dosahuje spoločne.

Zmysluplnosť znamená, že vzdelávanie má byť prepojené s reálnym životom a má odpovedať na otázku: „Prečo sa to učím a ako to využijem?“. Ak učiaci sa, či učiteľ cíti, že jeho úsilie má zmysel, posilňuje to vnútornú motiváciu, identitu a angažovanosť. Bez zmyslu a osobného prepojenia sa nevyvinie autentická motivácia, ktorá je základom dlhodobého, udržateľného a hodnotového rozvoja.

Hodnotový rámec je odpoveďou na výzvy spoločenskej polarizácie a rastúcej nedôvery. Jeho cieľom je posilniť súdržnosť a dôveru tým, že hodnoty nebudú len deklarované, ale žité v každodennej praxi vzdelávania a učenia sa. Len tak sa Slovensko môže stať krajinou, kde mladí ľudia veria, že na nich záleží, že ich hlas je počutý a že vzdelanie im umožní žiť dôstojný, zmysluplný a aktívny život.

4.3.2. Systémové princípy

Implementácia stratégie sa riadi týmito základnými princípmi:

Dôraz na výsledky a dosah: Každé opatrenie musí preukázateľne prispievať k zlepšeniu kľúčových ukazovateľov a kvality vzdelávania. Dôležitý nie je počet aktivít, ale ich reálny dopad na učiacich sa, pedagógoch a spoločnosť.

Systémové myslenie: Riešenia sú zamerané na odstránenie koreňových príčin problémov a zohľadňujú vzájomné prepojenia medzi všetkými úrovňami vzdelávacieho ekosystému.

Dôvera a partnerstvo: Zmeny sa realizujú transparentne, v spolupráci so všetkými kľúčovými aktérmi s dôrazom na budovanie vzájomnej dôvery a spoločnej zodpovednosti.

Rovnosť a inklúzia: Vzdelávací systém podporuje rozvoj potenciálu každého človeka, pričom reflektuje rozmanitosť učiacich sa, ako aj rozličné životné situácie a potreby. Uplatňuje flexibilný, dostupný a citlivý prístup, ktorý dáva každému spravodlivú šancu na úspech.

Autonómia a zodpovednosť : Školy, učitelia, odborní zamestnanci a učitelia sa majú priestor a kompetencie na samostatné rozhodovanie, čím sa posilňuje ich motivácia, tvorivosť a zodpovednosť za výsledky.

Subsidiarita a pluralita systému: Rozhodnutia sa – s výnimkou krízového riadenia – prijímajú čo najbližšie k miestu ich dosahu. Systém podporuje diverzitu študijných programov, zriaďovateľov a medzisektorovú spoluprácu v duchu princípu štvoritej špirály. Pluralita však nesmie znižovať kvalitu ani rovnosť prístupu. Štandardy platia pre všetkých.

Učiace sa organizácie: Inštitúcie na všetkých úrovniach vzdelávacieho systému sa systematicky zlepšujú, pracujú s dátami, systematicky monitorujú a vyhodnocujú prax, učia sa z nej, zdieľajú dobré skúsenosti a využívajú aj najnovšie vedecké poznatky.

Manažment zmeny: Zmeny sa zavádzajú premyslene, postupne a s vedomím všetkých aktérov o ich nevyhnutnosti ako aj s možnosťou aktérov podieľať sa na ich príprave a implementácii. Ich implementácia je plánovaná, podporovaná naprieč systémom a zameraná na udržateľnosť a dlhodobý efekt.

5. Stratégia

Východiskom tejto stratégie je pochopenie dvojakej funkcie vzdelávania – psychosociálnej a ekonomickej. Vzdelávací systém má umožniť každému človeku naplniť svoj potenciál a viesť zmysluplný osobný a spoločenský život a zároveň prispievať k prosperite krajiny prostredníctvom rozvoja zručností potrebných pre trh práce a spoločenské inovácie.

V súlade s týmto poslaním sa stratégia zameriava na obmedzený počet priorít s najväčším strategickým vplyvom. Je štruktúrovaná do troch strategických oblastí, z ktorých každá má jasne definovaný hlavný cieľ a konkrétne línie opatrení na jeho dosiahnutie. Úspešnosť implementácie sa bude sledovať prostredníctvom merateľných ukazovateľov, ktoré predstavujú kľúčové míľniky na ceste k naplneniu vízie Vzdelaného Slovenska 2035.

5.1. Logika stratégie a systémové ukazovatele úspechu

Logika tejto stratégie vychádza z princípu, že iba kvalitný a efektívne riadený vzdelávací systém (oblasť 3) dokáže pritiahnúť, rozvíjať a udržať kompetentných a motivovaných profesionálov (oblasť 2), ktorí následne zabezpečia vysokú kvalitu vzdelávania a rozvoj potenciálu každého učiaceho sa (oblasť 1).

Rozdelenie oblastí bez ďalšieho delenia na jednotlivé stupne vzdelávania, či špecifické vymedzovanie tém ako napr. inklúzia, či digitálny vývoj zdôrazňuje systémový prístup v ktorom sa nepozerala na časti systému ako separátne, nesúvislé časti, ale ako komplexný ekosystém, ktorého zložky sú neoddeliteľným spôsobom prepojené a na riešenia v ňom sa treba pozerať z perspektívy vzájomných vplyvov.

Kľúčové systémové ukazovatele predstavujú užší súbor prioritných ukazovateľov, ktoré majú za cieľ zachytiť stav vzdelávania ako jedného komplexného a prepojeného ekosystému. Namiesto sledovania izolovaných častí systému tento výber reflektuje, ako efektívne na seba jednotlivé súčasti systému reagujú. Úspech a pozitívny vývoj pri napĺňaní týchto ukazovateľov bude indikátorom toho, že sa systému darí a že sa darí naplňať ciele stratégie.

Systémové ukazovatele

- **Umiestnenie vzdelávania v prieskume národných hodnôt.**
- **Vplyv socio-ekonomického zázemia na vzdelanie a výsledky.**
- **Podiel žiakov, ktorí predčasne ukončujú školskú dochádzku.**
- **Podiel žiakov a dospelých so slabými a s najlepšimi výsledkami v základných gramotnostiach.**
- **Podiel žiakov a študentov v STEM odboroch a programoch.**
- **Cirkulácia mozgov.**
- **Uplatnenie absolventov v odboroch, ktoré študovali.**
- **Účasť nízkokvalifikovaných dospelých na vzdelávaní.**
- **Wellbeing žiakov, študentov a profesionálov pracujúcich vo výchove a vzdelávaní.**
- **Účasť na vzdelávaní a starostlivosti v ranom detstve.**
- **Platy profesionálov vo vzdelávaní a pomer k zárobkom vysokoškolsky vzdelaného obyvateľstva.**
- **Verejné výdavky na vzdelávanie ako podiel z HDP.**

Metodika stanovenia cieľových hodnôt a výberu ukazovateľov

Výber kľúčových ukazovateľov (KPI) a nastavenie ich cieľových hodnôt vychádza z kombinácie metodologických prístupov, ktoré zabezpečujú ambicióznosť, ale aj realizovateľnosť stratégie:

- **Inštitucionálna kontinuita a medzinárodné záväzky:** Boli zvolené ukazovatele, ktoré sleduje Európska únia v rámci Európskeho vzdelávacieho priestoru a OECD. Cieľové hodnoty boli stanovené extrapoláciou existujúcich záväzkov SR do roku 2030 s cieľom

dosiahnuť konvergenciu k priemeru EÚ/OECD do roku 2035 (napr. v oblasti PISA výsledkov či PUŠD).

- **Vychádzanie zo strategických materiálov a analytických podkladov:** Podobný postup bol zvolený aj pri sledovaní indikátorov mimo EVP, pričom sa vychádzalo z existujúcich záväzkov a stratégií na ktorých plnení sa rezort podieľa. Indikátory a kľúčové ukazovatele z týchto materiálov boli odborným sekciám ministerstva pripomenuté, aby sa zabezpečila kontinuita a predvídateľnosť politík.
- **Expertný odhad a participatívna validácia:** V oblastiach, kde chýbajú dlhodobé prediktívne modely či záväzné hodnoty, boli ukazovatele aj cieľové hodnoty stanovené prostredníctvom expertízy participujúcich odborníkov a odborníčok na základe podkladov od vecných sekcií ministerstva a strategickej ambície vedenia rezortu. Tieto hodnoty prešli vnútrorezortným aj medzirezortným pripomienkovým konaním, čím bola overená ich akceptovateľnosť kľúčovými aktérmi.

Vo viacerých prípadoch sú stanovené ukazovatele bez dát o aktuálnom, prípadne želanom stave. Vypovedá to o tom, že bol daný ukazovateľ v procese vybraný ako dôležitý pre danú strategickú oblasť, avšak k nemu nebolo umožnené zbierať dáta kvôli tomu, že zber bude predmetom prebiehajúceho projektu (napr. Eduradar, Prognózovanie vývoja potrebných zručností na trh práce), príp. bude umožnený až v ďalšom cykle zberu dát (napr. RIS, VER, Eurostudent). Dáta budú v stratégii aktualizované v rámci adaptívnych cyklov, ktoré sú popísané v záverečných kapitolách.

Vzhľadom na adaptívny charakter riadenia stratégie budú aktuálne hodnoty v dvojročných cykloch priebežne doplňané.

5.2. Strategická oblasť 1: Moderné vzdelávanie pre všetkých

Strategický cieľ:

abezpečit' do roku 2035 taký obsah, metódy, formy a hodnotenie jednotného systému celoživotného vzdelávania, ktoré pripravuje na život aj prácu a umožňuje naplnenie potenciálu každého učiaceho sa.

Svet čelíaci multikríze a rýchlemu nástupu umelej inteligencie si vyžaduje zmenu toho, čo a ako sa učíme. Cieľom je systematicky rozvíjať zručnosti pre 21. storočie ako kritické posudzovanie informácií, adaptabilitu, inovatívnosť, občiansku zodpovednosť, a ďalšie. Kľúčovú úlohu v tomto procese zohrávajú STEAM disciplíny a prístup. Zároveň však platí, že reťaz je len taká silná, ako jej najslabší článok. Preto zostáva prioritou posilňovanie základných gramotností – čitateľskej, matematickej, prírodovednej a digitálnej – pre všetkých učiacich sa bez rozdielu.

Vzdelávací systém musí byť flexibilný, otvorený a prepojený s reálnym životom, aby sa v každom jednotlivcovi posilňovala jeho agencia a stal sa tak aktívnym a zodpovedným tvorcom svojej vzdelávacej dráhy a vedel robiť informované rozhodnutia o vlastnej budúcnosti.

Príležitosti a iniciatívy, na ktorých sa dá stavať v Strategickkej oblasti 1:

- **Silný a inovatívny občiansky sektor** v oblasti neformálneho vzdelávania, ktorý sa čoraz viac prepája s podnikateľským prostredím vytvára príležitosť pre silnejšie partnerstvá v štvoritej špirále.
- **Prebiehajúca a pozitívne prijatá kurikulárna a inkluzívna reforma** základných škôl s potenciálom rozšírenia na stredné školy.
- **Zvyšovanie rovnosti príležitostí a posilňovanie predprimárneho vzdelávania** prostredníctvom investícií z Plánu obnovy a odolnosti a povinného predprimárneho vzdelávania od troch rokov.
- **Existujúce strategické dokumenty** vysokej kvality, ako sú Stratégia celoživotného vzdelávania, Stratégia pre mládež či Stratégia inklúzie.
- **Masívne investície do digitalizácie a infraštruktúry škôl**, digitálni koordinátori, plán zodpovedného využívania AI vo vzdelávaní.
- **Rozvoj centier excelentnosti** v oblasti odborného vzdelávania a prípravy.
- **Transformácia priemyselných škôl** na nový typ strednej školy s modernizovaným obsahom a prepojením na potreby regiónov a trhu práce.
- Vytvorené podmienky pre **prepojenie vysokých škôl so systémom celoživotného vzdelávania a vzdelávania dospelých**, vrátane krátkych terciárnych programov a mikroosvedčení.
- **Dôraz na prepájanie vysokoškolského vzdelávania s praxou** prostredníctvom projektov na podporu podnikavosti, profesijne orientovaných bakalárskych programov, stáží a zapájania odborníkov z praxe do výučby.
- **Rastúca internacionalizácia vysokých škôl** podporená prítomnosťou študentov z Ukrajiny; Slovensko dosahuje nadpriemerný podiel zahraničných študentov na bakalárskej úrovni a porovnateľný podiel na magisterskom stupni v rámci krajín EÚ.

5.2.1. Strategická línia 1: Rámce, obsah, formy a hodnotenie vzdelávania

Čiastkový cieľ:

Zabezpečiť, aby sa školy na všetkých stupňoch formálneho vzdelávania riadili modernými, relevantnými a s európskymi rámcami kompatibilnými kurikulumami a hodnotiacimi rámcami, ktoré sú zároveň porovnateľné na globálnej úrovni. Vysoké školy majú pravidelne revidovať

a modernizovať obsah vzdelávania v úzkej spolupráci so zainteresovanými partnermi z praxe, výskumu a občianskeho sektora.

Obsahy, formy a rámce vzdelávania musia byť medzinárodne porovnateľné, v súlade s európskym aj národným kvalifikačným rámcom a zamerané na rozvoj základných gramotností a zručností pre 21. storočie – vrátane podnikavosti, či digitálneho občianstva, systémového myslenia a gramotnosti formovania budúcností (futures literacy).

Vzdelávanie tiež musí byť súčasťou posilňovania ekonomiky krajiny, pričom v súčasnosti to vyžaduje posilňovanie STEAM kompetencií, AI a digitálnej gramotnosti a zelených zručností, ale aj ďalších kompetencií pre strategické a kritické technológie (vrátane pokročilých kapacít pre AI, robotiku, kvantové technológie, kybernetickú bezpečnosť, či udržateľné zdroje energie a vodné a odpadové hospodárstvo).

Kľúčové je zabezpečiť širokú dostupnosť vzdelávacích a metodických materiálov a overených príkladov dobrej praxe. Na tento účel je potrebné posilniť spoluprácu s inovatívnym prostredím – občianskym sektorom, akademickou obcou a podnikateľskými subjektmi na národnej aj medzinárodnej úrovni.

Kľúčové kroky

1

Vypracovať a schváliť národný rámec základných gramotností a adaptovať rámec zručností pre 21. storočie, vrátane profilov absolventov pre všetky stupne formálneho vzdelávania. Zabezpečiť v súvislosti s týmto krokom v spolupráci s akademickým sektorom aj vypracovanie stratégie transformácie metodiky výučby, od ktorej je rozvoj gramotností a zručností v rozhodujúcej miere závislý a zabezpečiť dostupnosť metodických materiálov pre ich implementáciu. Všetky vypracované rámce musia byť v súlade s relevantnými európskymi dokumentmi a rámcami. Zároveň je potrebné odstrániť nesúlad a nejednotné používanie pojmov naprieč stupňami vzdelávania na štátnej úrovni a zabezpečiť ich konzistentné prepojenie so Európskym aj Slovenským kvalifikačným rámcom.

2

Dokončiť kurikulárnu reformu na úrovni základných a stredných škôl a rozvinúť systém zabezpečovania kvality vo vysokoškolskom vzdelávaní tak aby aktívne podporoval zavádzanie potrebných zmien v obsahu a forme výučby. Naplánovať a podniknúť akčné kroky stratégie tak, aby v roku 2035 všetci žiaci základných škôl absolvovali vzdelávanie podľa reformovaného kurikula a aby bola realizovaná reforma kurikula stredných škôl reflektujúca potreby mladých ľudí, prognózy vývoja spoločnosti, národného hospodárstva (vrátane inteligentnej špecializácie a strategických odvetví) a trhu práce, vrátane celonárodnej analýzy a modernizácie odborov na stredných školách. Vzdelávanie musí reflektovať potreby strategickej autonómie Slovenska a Európy. V súlade s platformou STEP budú kurikulá a profile absolventov posilňovať kompetencie v kritických oblastiach pre našu budúcnosť: jadrová a bezuhlíková energetika, vodné hospodárstvo, umelá inteligencia, robotika a polovodičové technológie.

3

Systematicky zapájať fakulty pripravujúce pedagógov do procesov kurikulárnych reforiem, aby sa posilnila pripravenosť absolventov na prácu s novými vzdelávacími prístupmi a metódami, ktoré kurikulárne reformy prinášajú.

4

Vytvoriť a priebežne skvalitňovať stratégiu hodnotenia žiakov v regionálnom školstve tak, aby obsahovala transparentné a zrozumiteľné hodnotiace rámce. Systematicky zabezpečovať meranie základných gramotností aj zručností pre 21. storočie na všetkých stupňoch vzdelávania tak, aby boli zamerané na rozvoj žiaka.

5

Zverejniť STEAM koncepciu, ktorá pomenuje ciele pre STEAM vzdelávanie na Slovensku, bude v súlade s cieľmi EVP, ale predovšetkým komplexne adresuje tému dosahovania kvantitatívnych aj kvalitatívnych cieľov v oblasti strategických a kritických technológií (STEP) a inteligentnej špecializácie vrátane AI a robotiky, jadrovej energetiky, kvantových technológií a kybernetickej bezpečnosti a bude sledovať, aby v týchto ekonomicky kritických oblastiach bol zabezpečený dostatok ľudských zdrojov.

6

Posilniť v spolupráci s externými partnermi rezortu rozširovanie a využívanie Katalógu overených inovácií vo vzdelávaní, ako aj ďalších otvorených vzdelávacích zdrojov a metodických databáz. Zabezpečiť prioritné zameranie ich obsahu na podporu dosahovania strategicky kľúčových gramotností a zručností pre 21. storočie. Zároveň systematicky podporovať inovátorov vo vzdelávaní – finančne, komunikačne aj odbornou sieťou podpory – na úrovni formálneho, neformálneho a informálneho vzdelávania. Zabezpečiť zodpovedné využívanie AI vo vzdelávaní.

7

Implementovať kurikulárne zmeny, ktoré vedú k modernizácii a prispôsobovaniu vzdelávania vyvíjajúcim sa potrebám učiacich sa v druhej štvrtine 21. storočia vrátane flexibilných a hybridných foriem vyučovania, aktívneho učenia, microlearningu a využívania digitálnych technológií, akými sú napríklad nástroje umelej inteligencie na personalizáciu učenia sa a podporu - v adekvátnej a vekovo primeranej miere - väčšej autonómie učiacich sa.

8

Dokončiť a schváliť na rezortnej, alebo medzirezortnej úrovni – **Stratégiu pre globálne vzdelávanie**, ktorá posilní prepojenie slovenského vzdelávacieho systému s globálnymi trendmi a hodnotami. Stratégia má prehlbovať súlad s medzinárodnými rámcami v kľúčových oblastiach, ako sú udržateľnosť, výchova k demokracii, ľudským právam, občianskej zodpovednosti a globálnej solidarite.

9

Zlepšovať úroveň vedomostí, zručností a kompetencií absolventov vysokých škôl tak, aby reflektovali potreby trhu práce, spoločnosti a moderných technológií a aby ich vzdelávanie zabezpečilo lepšiu prípravu na budúce povolanie a život.

10

Systematicky rozvíjať podporu pri digitálnej transformácii. Sústrediť sa aj v kontexte ďalších zmien stále na modernizáciu obsahu a metód vzdelávania s cieľom rozvíjať digitálnu a informatickú gramotnosť učiacich sa a zároveň zmysluplne integrovať digitálne nástroje do vzdelávania tam, kde to preukázateľne zvyšuje kvalitu učenia a je to bezpečné a primerané z hľadiska rozvoja učiacich sa a zároveň podporuje efektivitu a optimalizáciu využívania zdrojov.

5.2.2. Strategická línia 2: Bezpečné, podporujúce a podnetné prostredie

Čiastkový cieľ:

Vytvoriť moderný vzdelávací systém, ktorý zabezpečí rovnosť príležitostí a zároveň umožní každému naplniť svoj potenciál na všetkých stupňoch vzdelávania.

Kľúčovým východiskom je princíp „nízky prah a vysoký strop.“ Systém musí od raného veku poskytovať cielenú podporu deťom, žiakom a študentom so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami s dôrazom na tých so zdravotným znevýhodnením, zo sociálne znevýhodneného prostredia, príslušníkom národnostných menšín a cudzincom, aby všetci dosiahli základné gramotnosti a rozvinuli svoj potenciál na maximum.

Zároveň systém musí podporovať rozvoj talentov a prácu s mimoriadne nadanými žiakmi a študentmi a umožniť aj im, aby dosahovali svoj maximálny potenciál v oblastiach o ktoré majú záujem a po ktorých je v spoločnosti dopyt.

Dosahovanie vyššie stanoveného cieľa si vyžaduje skutočnú inklúziu, diferenciáciu vo výučbe, dôraz na duševné aj fyzické zdravie a budovanie bezpečnej komunity, ako aj aktívne využívanie potenciálu umenia a kultúry pre osobnostný rozvoj.

Inklúzia musí byť spoločný cieľ, ktorý je dosahovaný primeranými nástrojmi adresujúcimi potreby jednotlivca, ako aj skupiny a komunity. Vo vzdelávacom systéme naprieč všetkými stupňami musia všetci aktéri prispievať k tvorbe prostredia prijatia, rešpektu a spolupráce ako základu skutočnej inklúzie a prevencie izolácie, či šikany.

Kľúčové kroky

1

Komplexne implementovať systém verejného aj súkromného poradenstva a prevencie vrátane nárokovateľných podporných opatrení na všetkých stupňoch vzdelávania so zavádzaním funkčných a efektívnych digitálnych nástrojov. Systematicky sledovať priebeh implementácie, vyhodnocovať ju na základe dát a revidovať opatrenia s cieľom dosahovať rastúci podiel odolných detí, žiakov, študentov a ďalších učiacich sa v systéme. Podporovať metódy, ktoré posilňujú včasnú identifikáciu rizík tvorby bezpečného prostredia, prevenciu problémov s duševným zdravím, či šikanou a rozširujú dostupnosť podpory, vrátane využívania rovesníckej pomoci a mentoringu.

2

Znížiť negatívny vplyv špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb na absolvovanie základnej školy, ako aj na pokračovanie a výber strednej a vysokej školy, prostredníctvom zavedenia, udržiavania a skvalitňovania systému včasnej identifikácie a podpory detí s rizikovým vývinom v materských školách. Rozvíjať v regionálnom aj vysokom školstve komplexné opatrenia prevencie predčasného ukončovania školskej dochádzky/štúdia, ktoré umožnia deťom a mladým ľuďom zostať v systéme vzdelávania a úspešne dokončiť jednotlivé stupne škôl, alebo sa do systému v prípade potreby vrátiť. Nutné je tiež vytvoriť v tejto oblasti komplexný a funkčný mechanizmus medzirezortnej spolupráce.

3

Vytvoriť systém a podporovať programy na identifikáciu a podporu nadaných žiakov a študentov na všetkých stupňoch vzdelávania. Sústrediť sa na podporu pedagógov v práci s nadanými žiakmi a študentmi, využívanie individuálnych vzdelávacích plánov a umožnenie flexibilných vzdelávacích dráh, napríklad formou akcelerácie štúdia či zapájania žiakov do univerzitných kurzov. Vytvárať komplexné politiky a mechanizmy pre prilákanie, podporu a udržanie talentov. Pokračovať aj v existujúcich a preukázateľne efektívnych opatreniach a iniciatívach v oblasti talentovej politiky. Cieľom je zvýšiť podiel excelentných žiakov a študentov v medzinárodných meraniach, podporovať rozvoj akademickej a tvorivej excelentnosti na národnej úrovni a vytvoriť podmienky pre špecializovanú prípravu žiakov v oblastiach s vysokou mierou abstrakcie, najmä pre vznikajúce kvantové technológie a pokročilú matematiku. Cieľom je podchytiť talenty už na strednej škole a nasmerovať ich k špičkovým vedeckým a inžinierskym dráham.

4

Systematicky podporovať školy v regionálnom školstve pri zavádzaní a rozvíjaní konceptu 'Aktívna škola', ktorý integruje pohyb a zdravý životný štýl do celkového fungovania školy. Zabezpečiť, aby boli podporované politiky rozvoja fyzického zdravia ako súčasť podpory duševného zdravia, a to aj prostredníctvom modernizácie infraštruktúry a metodickej podpory pre učenie v pohybe a osvetu v oblasti dôležitosti zdravotnej a pohybovej gramotnosti.

5

Rozvíjať systém poradenstva a podpory na vysokých školách a podporovať duševné zdravie študentov. Budovať a profesionalizovať podporné a poradenské služby na vysokých školách, ktoré budú poskytovať psychologické, kariérové a študijné poradenstvo a ďalšiu potrebnú podporu všetkým študentom vrátane zahraničných, s cieľom zvýšiť ich študijnú úspešnosť, zlepšiť duševné zdravie a celkovo wellbeing a podporiť rovnosť príležitostí v akademickom prostredí. Rozvíjať prvky rovesníckej podpory a mentoringu medzi študentmi ako súčasť komplexného systému pomoci a prevencie.

6

Inštitucionalizovať a zabezpečiť systémovú, dostupnú a udržateľnú jazykovú podporu pre deti aj dospelých cudzincov za účelom ich úspešnej integrácie do vzdelávacieho systému a spoločnosti. V regionálnom školstve vytvoriť štátom garantovaný a financovaný systém výučby slovenského jazyka ako cudzieho jazyka pre deti-cudzincov, vrátane vytvorenia štandardizovaných učebníc a testov. Realizovať podporu prostredníctvom flexibilných foriem a formátov vzdelávania, ktoré zohľadňujú špecifické životné situácie, sociálne a vzdelanostné zázemie, ako aj prípadné špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby.

Zvyšovať kvalitu vysokoškolského vzdelávania prostredníctvom

internacionalizácie najmä tvorbou spoločných študijných programov, zvyšovaním účasti študentov aj zamestnancov vysokých škôl na mobilitách alebo podporovať získanie rovnocennej zahraničnej skúsenosti inou formou.

7

Poskytovať psychologickú, psycho-sociálnu, špeciálno-psychologickú a špeciálno-pedagogickú a ďalšiu podporu v oblasti duševného zdravia deťom a žiakom v ich materinskom jazyku a poskytovať kvalitné inkluzívne opatrenia aj v národnostnom školstve. Posilňovať a implementovať v školách a školských zariadeniach inkluzívny prístup a postupy, vrátane podporných opatrení, ktoré vytvárajú pre deti z iného než demograficky väčšinového zázemia bezpečné a podnetné prostredie pre ich rozvoj.

8

Pokračovať v rozbehnutých iniciatívach a hľadať ďalšie spôsoby ako zavádzať desegregačné opatrenia s cieľom eliminovať priestorovú a edukačnú segregáciu (vrátane revízie školských obvodov a podpory dopravy) a implementovať diagnostické štandardy, ktoré zohľadňujú kultúrne a jazykové špecifiká detí z marginalizovaných rómskych komunít (MRK), aby sa zamedzilo ich neoprávnenému zaradovaniu do špeciálneho prúdu vzdelávania. Posilňovať v tejto oblasti kontinuálne medzirezortnú koordináciu.

9

Vo vysokoškolskom vzdelávaní zavádzať a inovovať procesy, ktoré znižujú vplyv špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb, na vstup na vysokú školu a študijnú úspešnosť. Cieľom je zvýšiť šance na dosiahnutie terciárneho vzdelania pre skupiny obyvateľstva, ktoré sú znevýhodnené nerovnosťou príležitostí, a tým posilniť sociálnu spravodlivosť, inklúziu a rovnosť prístupu vo vysokoškolskom systéme.

5.2.3. Strategická línia 3: Škola – život – práca

Čiastkový cieľ:

Každá škola systematicky spolupracuje a vytvára priestor pre kontakt žiakov a študentov s aktérmi v rámci princípu štvoritej špirály – teda s firmami, samosprávami, akademickým sektorom a občianskou spoločnosťou, vrátane organizácií neformálneho vzdelávania a práce s mládežou – s cieľom prepájať vzdelávanie s praxou a ukazovať žiakom reálnu aplikáciu toho, čo sa učia a spolutvoriť s týmito aktérmi relevantný obsah vzdelávania.

Školy nadväzujú spoluprácu nielen s lokálnymi, ale aj zahraničnými partnermi a vytvárajú otvorené prostredie pre zahraničných študentov a zamestnancov.

Zvyšuje sa atraktivita odborného vzdelávania a prípravy (OVP), ktorá je posilňovaná a dopĺňaná rozvojom systému profesionálneho vzdelávania a prípravy. Vzdelávanie aj mimo OVP je obohatené o bádateľské, projektové a problémové učenie, ktoré prepája teóriu s praxou, zvyšuje uplatniteľnosť absolventov a pomáha im vnímať vlastný prínos pre spoločnosť.

Učiaci sa majú dostupné informácie o vzdelávacích a kariérových dráhach, pričom ich rozhodovanie podporuje kvalitný systém kariérového poradenstva. Ten ich smeruje do oblastí, ktoré najlepšie zodpovedajú ich potenciálu a potrebám znalostnej ekonomiky.

Relevantná a praktická výučba je zároveň kľúčovým nástrojom na znižovanie odlivu mozgov, pretože mladým ľuďom ukazuje konkrétne príležitosti na sebarealizáciu na Slovensku. Vzdelávacie inštitúcie sa tak transformujú na inkubátory, ktoré rozvíjajú agenciu a podnikavosť, a v ktorých ľudia rozvíjajú svoju motiváciu nielen hľadať, ale aj vytvárať pracovné príležitosti.

Kľúčové kroky

1

Zavádzať a rozširovať mechanizmy systematickej spolupráce škôl s externými partnermi, vrátane prepájania žiakov s aktérmi zo štvoritej špirály aj v rámci neformálneho vzdelávania. Zabezpečiť, aby všetci žiaci a študenti od 2. stupňa základnej školy počas svojej vzdelávacej dráhy aspoň raz ročne participovali na projekte, programe alebo inom type formálneho a neformálneho vzdelávania či dobrovoľníctva, ktorý je prepojený s reálnym problémom z praxe a obsahuje komponent občianskej gramotnosti, podnikavosti, digitálneho občianstva a tvorby pridanej hodnoty pre komunitu alebo región. Poskytovať metodickú podporu školám v tejto oblasti a zaviesť povinnosť pravidelného reportovania o počte a kvalite realizovaných projektov v rámci autoevaluácie školy.

2

Prioritne zvyšovať atraktivitu odborného vzdelávania a prípravy a STEAM programov a zabezpečiť systematický súlad so Stratégiou inteligentnej špecializácie Slovenskej republiky (RIS3), platformy strategických technológií pre Európu (STEP) a cieľmi Európskeho vzdelávacieho priestoru v oblasti STEAM vzdelávania. Podporovať a rozširovať duálne vzdelávanie prostredníctvom zjednodušených a predvídateľných mechanizmov spolupráce medzi školami a zamestnávateľmi, ako aj rozširovaním možností work-based learningu (učenia sa na pracovisku). Cieľom je, aby sa odborné vzdelávanie a príprava, obzvlášť v strategických oblastiach pre ekonomiku, stali rovnako atraktívnou, prestížnou a perspektívnou voľbou ako gymnaziálne vzdelávanie, a aby v očiach žiakov, rodičov aj zamestnávateľov predstavovali rovnocennú cestu k úspechu a profesijnej sebarealizácii. Podporovať budovanie moderných vzdelávacích prostredí typu FCL.

3

Rozvíjať a skvalitňovať systematické a moderné kariérové poradenstvo na všetkých stupňoch vzdelávania tak, aby každý učiaci sa mal možnosť robiť informované rozhodnutia o svojej budúcnosti z perspektívy zamestnania, profesijného rozvoja a osobného naplnenia. Je tiež potrebné zlepšiť spoluprácu medzi základnými a strednými školami a strednými a vysokými školami tak, aby sa zlepšil výber strednej/vysokej školy a príprava na štúdium na vyššom stupni. Nezanedbať pri tom kariérové poradenstvo pre deti a mladých ľudí so ŠVVP a pre znevýhodnené skupiny obyvateľstva. V prípadoch, kde je to nevyhnutné a primerané, využívať aj moderné nástroje, digitálne technológie a nástroje umelej inteligencie pri kariérovom poradenstve.

4

Posilňovať a podporovať relevanciu vysokoškolského vzdelávania

prostredníctvom zavádzania flexibilných foriem štúdia, akými sú napríklad krátke študijné programy (short-cycle) a mikroosvedčenia, ako aj rozvoja profesijne orientovaných bakalárskych programov, vrátane prvkov duálneho vzdelávania, podnikavosti a podnikateľských zručností. Rozširovať mechanizmy spolupráce so stakeholdermi, ktoré posilňujú inovatívnosť, modernizáciu obsahu a reflexiu technologických a spoločenských zmien. Cieľavedome podporovať nedostatkové študijné programy, kľúčové pre rozvoj znalostnej ekonomiky a konkurencieschopnosti.

5

Aktívne zapájať ministerstvo školstva a jeho priamo riadené organizácie do podpory inovačných, technologických, popularizačných a vzdelávacích centier.

Tieto centrá majú poskytovať profesionálom vo vzdelávaní, žiakom, študentom aj dospelým učiacim sa priamy kontakt s inováciami, výskumom a technologickým pokrokom. Podpora sa má zamerať najmä na národné a regionálne inovačné centrá, nadpodnikové centrá a centrá vedeckej a odbornej excelentnosti, ktoré spájajú výskum, prax a vzdelávanie do jedného funkčného ekosystému. Zážitkové centrá vedy sa budú zameriavať na atraktivitu vedy a techniky ako aj STEAM vzdelávania.

6

Rozšíriť ponuku záujmového a neformálneho vzdelávania v centrách voľného času

a systematicky spolupracovať s mládežníckymi a ďalšími organizáciami neformálneho vzdelávania so zameraním na rozvoj STEAM kompetencií, občianskych, digitálnych a zelených zručností, ako aj podnikavosti, tvorivosti, a umeleckých a kultúrnych aktivít, ktoré podporujú súdržnosť a medzigeneračný dialóg. Rozšírením vzdelávania o témy súvisiace s AI sa môže zvýšiť inovačný a talentový potenciál účastníkov.

7

Podporovať vzdelávanie v základných umeleckých školách. Podpora vzdelávania v základných umeleckých školách je kľúčová pre rozvoj tvorivosti, kultúrneho povedomia a emocionálnej inteligencie detí. Umelecké vzdelávanie rozvíja nielen estetické cítenie, ale aj kritické myslenie, vytrvalosť a schopnosť spolupráce. Zohrávajú dôležitú úlohu pri zachovaní kultúrneho dedičstva a posilňovaní identity mladých ľudí, čím prispievajú k celkovej kvalite vzdelávacieho systému a spoločenskej súdržnosti. Zakomponovaním témy umelej inteligencie a jej využívania pri umeleckej tvorbe môže prísť k synergickému prepojeniu medzi vzdelávacími oblasťami.

5.2.4. Strategická línia 4: Celoživotné vzdelávanie

Čiastkový cieľ:

Vzdelávanie sa musí stať plynulou a dostupnou celoživotnou cestou, počnúc systémom ranej starostlivosti v ktorom sa formuje šanca jednotlivca na úspešný život a v ktorom platí aj najväčšia návratnosť investícií.

Cieľom je vytvoriť integrovaný systém formálneho, neformálneho a informálneho vzdelávania, ktorý od raného detstva zabezpečuje zdravý psychosociálny vývin a v ďalších fázach podporuje individuálne vzdelávacie dráhy, umožňuje hladké prechody a priepustnosť medzi stupňami a druhmi vzdelávania, a zároveň uznáva zručnosti získané mimo formálneho systému – napríklad prostredníctvom mikroosvedčení, kariérnych portfólií či validácie neformálneho učenia. V tomto systéme, obzvlášť podľa prognózovaného vývoja v rokoch 2026-2035 bude kľúčová aj úloha stredných odborných škôl a ich tréningových centier pri re-kvalifikácii a pri zvyšovaní kvalifikácie dospelého obyvateľstva.

Kľúčové je nadviazať na Stratégiu celoživotného vzdelávania a poradenstva do roku 2030 a pokračovať aj v budovaní systému trasovania absolventov a sledovania ich uplatnenia na trhu práce, ako aj v ostatných záväzkoch, ktoré stratégia tvorí.

Kľúčové kroky

1

Pokračovať v zavádzaní a posilňovaní politík, ktoré podporujú ranú starostlivosť a zdravý psychosociálny vývin detí, ako aj zvyšovať informovanosť rodičov o tom, ako zdravý vývin vyzerá, a aké faktory ho podporujú. Zintenzívniť spoluprácu s rezortom práce, sociálnych vecí a rodiny a rezortom zdravotníctva v tejto oblasti a posilniť prepojenie medzi školami, komunitami a rodinami prostredníctvom podpory aktivít zameraných na zvýšenie účasti na predprimárnom vzdelávaní a povinnej školskej dochádzke.

2

Podporovať využívanie individuálnych vzdelávacích účtov ako kľúčového nástroja financovania a motivácie k celoživotnému vzdelávaniu, so zohľadnením zjednodušeného prístupu pre skupiny obyvateľstva, ktoré majú obmedzené vzdelávacie príležitosti. Zmysluplne prepojiť existujúci systém vzdelávania zamestnancov s celonárodným systémom vzdelávania dospelých tak, aby sa vytvoril koherentný rámec podpory vzdelávania v priebehu celého života. Zosúladiť iniciatívy v oblasti celoživotného vzdelávania so zmenami vo vysokoškolskom systéme, v nadväznosti na novelizáciu zákona o vysokých školách a jeho implementáciu.

3

Posilňovať tvorbu a zavádzanie systémových mechanizmov na uznávanie a validáciu zručností, kompetencií a ďalších výstupov zvyšujúcich kvalifikáciu získaných v neformálnom a informálnom vzdelávaní.

4

Vytvoriť a spustiť komplexný systém trasovania absolventov a sledovania ich uplatnenia na trhu práce, ktorý bude prepojený so systémom kariérového poradenstva. Tento systém má poskytovať relevantné a aktuálne dáta pre lepšie strategické rozhodovanie o vzdelávacích politikách v rezorte a umožniť cielene prispôsobovanie ponuky vzdelávacích programov potrebám trhu práce.

5

Posilniť reakcieschopnosť regionálneho školstva, ako aj systému vzdelávania dospelých na meniace sa potreby učiacich sa, ako aj trhu práce. V regionálnom školstve to znamená kontinuálne skúmať možnosti ako umožňovať školám zavádzanie modulárnych a hybridných foriem vzdelávania a aktívnu implementáciu digitálnych nástrojov vo vyučovaní. Vo vzdelávaní dospelých to znamená pokračovať v posilňovaní systému individuálnych vzdelávacích účtov v prospech rekvalifikácie a zvyšovania kompetencií potrebných pre reagovanie na rýchlo a dynamicky sa meniaci trh práce. Súčasťou reakcieschopnosti systému vzdelávania dospelých musí byť aj skvalitňovanie možností vrátiť sa do vzdelávacieho a kvalifikačného systému, keď z neho človek v istom bode vypadol.

6

Spustiť ciele vzdelávacie programy pre dospelých s nízkou kvalifikáciou, nízkou mierou účasti na vzdelávaní alebo obmedzenou účasťou na trhu práce – vrátane cudzincov a osôb vracajúcich sa na trh práce po rodičovskej dovolenke. Zamerať sa na rozvoj digitálnych a základných zručností potrebných pre trh práce, v súlade s vývojom hospodárstva a prioritami stratégie inteligentnej špecializácie (RIS3) a STEP.

7

Pokračovať v zavádzaní vzdelávacích programov, ktoré reagujú na vývoj trhu práce a sú zosúladené s potrebami inteligentnej špecializácie Slovenskej republiky a strategických technológií pre Európu (STEP).

8

Hľadať spôsoby ako maximalizovať prínos OVP a stredných odborných škôl pre posilnenie konkurencieschopnosti krajiny. Potenciál stredných odborných škôl a ich tréningových centier, ako aj špecificky centier excelentnosti OVP musí byť maximálne využitý ako prostriedok pre flexibilný reskilling a upskilling v rámci vzdelávania dospelých a budovania konkurencieschopnosti a ekonomickej odolnosti krajiny s dôrazom na inteligentnú špecializáciu. Primárny dôraz musí byť kladený predovšetkým na úlohu SOŠ a OVP v sektoroch s vysokým rizikom automatizácie a robotizácie.

Kľúčové ukazovatele

Výhodisková hodnota

2035

1

Podiel 15-ročných žiakov so slabými výsledkami v čítaní, matematike a prírodných vedách (PISA)

čítanie: **35,4 %**

<15 %

matematika: **33,2 %**

<15 %

prírodné vedy: **30,6 %**

<15 %

2

Podiel 15-ročných žiakov s najlepšimi výsledkami v čitateľskej, matematickej a prírodovednej gramotnosti (PISA)

čítanie: **3,4 %**

≥12 %

matematika: **7,3 %**

≥12 %

prírodné vedy: **4,3 %**

≥12 %

3

Podiel ôsmakov so slabými výsledkami v digitálnej gramotnosti (ICILS)

41 %

<13 %

4

Podiel absolventov VŠ a celkovo dospelých so slabými výsledkami v čítaní, matematike a adaptívnom riešení problémov (PIAAC)

25-34-roční s VŠ vzdelaním:

Čítanie: **10 %**

Matematika: **9 %**

ARP: **16 %**

5 %

5 %

5 %

Dospelí celkovo:

Čítanie: **24 %**

<15 %

Matematika: **22 %**

<15 %

ARP: **27 %**

<15 %

5

Podiel absolventov VŠ a celkovo dospelých s najlepšimi výsledkami v čítaní, matematike a adaptívnom riešení problémov (PIAAC)

25-34-roční s VŠ vzdelaním:

Čítanie: **6 %**

20 %

Matematika: **14 %**

30 %

ARP: **2 %**

≥12 %

Dospelí celkovo:

Čítanie: **3 %**

≥10 %

Matematika: **7 %**

≥10 %

ARP: **1 %**

≥10 %

6

Podiel primeraných výsledkov v občianskych znalostiach

60,5 %

≥ 85 %

7	Percentuálny rozdiel v nedostatočných výsledkoch PISA medzi dolným a horným kvartilom podľa socioekonomického statusu	25,7 %	<15 %
8	Podiel žiakov, ktorí ukončili štúdium bez dosiahnutia výučného listu alebo maturity (podľa dát MŠVVaM)	17-19%	klesajúci trend
9	Podiel žiakov (2. stupeň ZŠ, SŠ) zapojených do riešenia projektov a problémov prepojených s praxou	Východiskový stav bude doplnený v r. 2026 na základe dát ŠŠI	100 %
10	Podiel žiakov základných škôl v špeciálnom prúde vzdelávania	3,8 %	Znižujúci sa trend
11	Podiel študentov so špecifickými potrebami, ktorí riadne skončia štúdium na VŠ	55 %	60 %
12	Podiel študentov, ktorých obmedzujú zdravotné problémy pri štúdiu a nemajú priznaný status	Bude doplnené v Q1/2026 na základe zverejnených dát Eurostudent	
13	Spokojnosť vysokoškolských študentov ktorých obmedzujú zdravotné problémy pri štúdiu s podporou v prekonávaní obmedzení	Bude doplnené v Q1/2026 na základe zverejnených dát Eurostudent	
14	Podiel maturujúcich žiakov so špecifickými potrebami ktorí prechádzajú na VŠ	Bude doplnené v 2026	
15	Pripravenosť absolventov na trh práce (prieskumy spokojnosti zamestnávateľov, spokojnosti študentov a miera nezamestnanosti/uplatnenia na trhu práce a pod.)	Bude doplnené v 2026-2027 na základe prieskumu Eurograduate 2026 a Hodnot.to 2025	Zlepšujúci sa trend
16	Podiel študentov VŠ, ktorí študujú v zahraničí	20 %	15 %

17	Podiel študentov, ktorí sa po absolvovaní VŠ v zahraničí vrátia na Slovensko a registrujú na trhu práce	40 %	75 %
18	Účasť nízkokvalifikovaných dospelých na vzdelávaní	9 %	30 %
19	Podiel študentov zapísaných v odboroch STEM a z toho podiel dievčat	SŠ: 29 % (16 % dievčat) VŠ: 23 % (29 % dievčat)	45 % (25 % dievčat) 32 % (40 % dievčat)
20	Uplatnenie absolventov v odboroch, ktoré vyštudovali	Bude doplnené v 2027 na základe prieskumu IVP a výsledkov Eurograduate 2026	Zlepšujúci sa trend
21	Wellbeing žiakov a študentov Žiaci (15-roční) Študenti (VŠ)	17,5 % (HBSC) Vyhodnotenie údajov z prieskumov Eurostudent 2025 a hodnot.to 2025	Zlepšujúci sa trend Zlepšujúci sa trend
22	Podiel detí, ktoré po PPV nastupujú do ZŠ so splnenou školskou pripravenosťou.	88,3 %	95 %
23	Vplyv vzdelania rodičov na absolvovanie stredoškolského a vysokoškolského vzdelávania u 25-34 ročných (EU SILC)	Ak rodičia nemajú ani SŠ vzdelanie, tak 15 % ich detí dosiahne VŠ vzdelanie Ak má aspoň 1 rodič SŠ vzdelanie, tak 55 % mladých dosiahne SŠ vzdelanie a 44 % VŠ vzdelanie. Ak má aspoň 1 rodič VŠ vzdelanie, tak 27 % mladých dosiahne SŠ vzdelanie a 73 % dosiahne VŠ vzdelanie.	Ak rodičia nemajú ani SŠ vzdelanie, tak 20 % ich detí dosiahne VŠ vzdelanie Ak má aspoň jeden rodič SŠ vzdelanie, tak 49 % mladých (24 - 35) dosiahne VŠ vzdelanie (dôraz bude na zvýšenie úrovne vzdelania u chlapcov.
24	Účasť na vzdelávaní a starostlivosti v ranom detstve (3-5 rokov)	85,7 %	93% (priemer OECD)

5.3. Strategická oblasť 2: Kompetentní, motivovaní a rešpektovaní profesionáli vo vzdelávaní

Strategický cieľ:

Zabezpečiť do roku 2035 takú prípravu, podporu, ohodnotenie a rozvoj, ktoré z profesií vo vzdelávaní robia rešpektovanú a atraktívnu kariéru pre každú osobu.

Kvalita vzdelávacieho systému nikdy neprekročí kvalitu jeho ľudí. Kľúčovým zámerom tejto strategickej oblasti je preto transformovať profesie vo formálnom aj neformálnom vzdelávaní a práci s mládežou na vysoko cenenú, rešpektovanú a atraktívnu kariéru.

Cieľom je vytvoriť systém, ktorý pritiahne a udrží bystrých, hodnotovo ukotvených a motivovaných profesionálov prostredníctvom dôstojných pracovných podmienok, konkurencieschopného ohodnotenia a moderného systému profesijného rozvoja.

Znížením byrokratickej záťaže a posilnením podpory psychického aj fyzického zdravia sa zabezpečí, aby sa ľudia vo vzdelávaní mohli naplno venovať svojmu povolaniu – viesť, inšpirovať a rozvíjať potenciál učiacich sa.

Príležitosti a iniciatívy, na ktorých sa dá stavať v Strategickej oblasti 2:

- ➔ **Vysoká vnútorná motivácia učiteľov:** Ochota prispievať spoločnosti a formovať mladú generáciu je na Slovensku nadpriemerná v rámci krajín OECD, čo predstavuje silný základ pre ďalší rozvoj profesie.
- ➔ **Nefinančné benefity:** Učiteľské povolanie ponúka vysokú mieru autonómie, možnosť sabbaticalu (vysoké školy) a potenciál na rozšírenie ďalších nefinančných benefitov, ktoré môžu zvýšiť jeho atraktivitu.
- ➔ **Fungujúci ekosystém podpory:** Existuje zavedený systém poradenstva a prevencie, sieť regionálnych centier podpory učiteľov, sieť školských digitálnych koordinátorov, aktívny mimovládny sektor a široká dostupnosť digitálnych vzdelávacích zdrojov (napr. portál VIKI).
- ➔ **Digitalizácia a znižovanie byrokracie:** elektronické prihlášky, digitálna platforma pre pedagógov, zlepšovanie elektronických služieb, zdieľanie dát medzi rezortmi a podpora vo využívaní umelej inteligencie, podpora zamestnancov zo strany školských digitálnych koordinátorov
- ➔ **Posilňovanie odbornej spolupráce:** Vznik platforiem, ako je Asociácia pre prípravu a vzdelávanie učiteľov, ktoré združujú inštitúcie pripravujúce budúcich profesionálov a zastupujú pedagogických aj odborných zamestnancov, predstavuje významnú príležitosť pre participáciu a profesijný rozvoj. Vznik Národného centra pre digitálnu

transformáciu vzdelávania (NCDTV), ktoré má postupne sa rozširujúci potenciál byť kľúčovým partnerom pri digitálnej transformácii vzdelávania.

- **Rastúca mobilita a partnerstvá:** Zvyšuje sa účasť pedagógov a akademických pracovníkov na medzinárodných mobilitách a partnerstvách (napr. program Erasmus+, NŠP a ďalšie), čo prispieva k profesionalizácii a internacionalizácii vzdelávacieho prostredia.
- **Podpora doplnenia kvalifikácie:** Systém už dnes umožňuje a podporuje doplnenie kvalifikačných predpokladov prostredníctvom ďalšieho vzdelávania.
- **Pozitívne zmeny vo vysokoškolskom zákone pre stabilitu profesie:** Učitelia VŠ získali lepšie možnosti ako získať dlhodobé a stabilné uplatnenie na základe jasných a transparentných postupov.
- **Priaznivý legislatívny rámec:** Legislatíva umožňuje školám flexibilne pokrývať personálne potreby, čo vytvára priestor pre efektívnejšie riadenie ľudských zdrojov vo vzdelávaní.

5.3.1. Strategická línia 1: Atraktívna a ocenená profesia

Ciel:

Profesie vo výchove, vzdelávaní a práci s mládežou musia byť spoločensky ocenené a finančne konkurencieschopné.

Vzdelávací systém má aktívne priťahovať a udržiavať absolventov s vynikajúcimi výsledkami, zahraničných vysokoškolských pedagógov a odborníkov z praxe – prostredníctvom flexibilných vstupných ciest do profesie.

Na dosiahnutie lepších výsledkov vzdelávania je nevyhnutné, aby sa profesie vo formálnom aj neformálnom vzdelávaní a práci s mládežou stali atraktívnou a rešpektovanou kariérnou voľbou. To si vyžaduje nielen konkurencieschopné finančné a pracovné podmienky, ale aj systematickú a strategickú komunikáciu, ktorá posilňuje spoločenskú prestíž povolania a jeho vnímanie ako kľúčového pre rozvoj krajiny.

Súčasťou tohto úsilia je aj podpora diverzity pri náboře do profesií vo vzdelávaní a odstraňovanie bariér pre vstup do systému, aby sa otvoril priestor pre všetkých, ktorí majú predpoklady a motiváciu učiť.

Kľúčové kroky

1

Zaviesť a legislatívne ukotviť stabilný a predvídateľný systém odmeňovania a zvyšovania plátov pre zamestnancov vo výchove a vzdelávaní, ktorý zabezpečí predvídateľný a pravidelný rast plátov viazaný na priemernú mzdu vysokoškolsky vzdelaných zamestnancov v národnom hospodárstve a posilňovať mechanizmy regionálnych a odborových príplatkov a benefitov na krytie nedostatkových predmetov a regiónov s nedostatkom profesionálov vo výchove a vzdelávaní. Posilňovať kontinuálne v celom vzdelávacom systéme nastavovanie transparentných a predvídateľných pravidiel odmeňovania zamestnancov, ktorí v ňom pôsobia, vrátane zamestnancov v zariadeniach školského stravovania a ďalších nepedagogických zamestnancov.

2

Spustiť dlhodobú komunikačnú kampaň zameranú na zvýšenie spoločenskej prestíže a budovanie pozitívneho obrazu profesií vo výchove a vzdelávaní, vrátane sledovania jej vplyvov a efektivity. Realizovať pravidelný výskum príčin nízkeho spoločenského statusu učiteľskej profesie a na jeho základe prispôbovať komunikačné a motivačné nástroje. Popularizovať a rozširovať verejné oceňovanie učiteľov na všetkých stupňoch vzdelávania – najmä za dlhodobú kvalitnú prácu so žiakmi a študentmi, úspechy v projektoch, súťažiach a rozvojových aktivitách.

3

Zaviesť cielený a finančne atraktívny motivačný mechanizmus a hľadať ďalšie systémové riešenia na prilákanie a udržanie excelentných profesionálov v školách a školských zariadeniach a regiónoch s vážnymi výzvami v práci s deťmi so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, vrátane národnostných škôl. Tento model musí kombinovať priame finančné stimuly (napr. príplatok za prácu v náročnom prostredí, stabilizačné príspevky) s účelovou alokáciou zdrojov na zabezpečenie nadštandardnej profesijnej podpory, podpory v duševnom zdraví a podpore kariérneho rastu.

4

Vytvoriť flexibilné a motivujúce alternatívne cesty do profesie pre odborníkov z praxe a jednotlivcov, ktorí sa chcú zamestnať v odbore vzdelávania, alebo sa na vzdelávaní chcú podieľať. Reformovať doplňujúce pedagogické štúdium s osobitnými štandardmi pre predprimárne vzdelávanie. Zaviesť systém mikroosvedčení ako formy uznávania špecializovaných kompetencií. Umožniť, aby pedagogickí a odborní zamestnanci mohli v rámci svojho profesijného rozvoja využívať mechanizmy systému ďalšieho vzdelávania dospelých, vrátane finančnej podpory a jazykových kurzov pre kvalitné vyučovanie v národnostných školách.

5

Osobitnú pozornosť venovať hľadaniu spôsobilých, ako zvýšiť počet majstrov odborného vzdelávania, učiteľov odborných predmetov a ďalších odborných zamestnancov v OVP. Zatraktívnenie OVP a zvyšovanie počtu absolventov STEAM odborov nebude možné bez dostatku profesionálov na školách v týchto oblastiach.

6

Osobitnú podporu zamerať na zjednodušenie vstupu do formálneho vzdelávania

pre osvedčených profesionálov z prostredia neformálneho vzdelávania napríklad pracovníkov s mládežou, mladých aj mládežníckych vedúcich, koordinátorov práce s mládežou a ďalších, ktorí často predstavujú cenný zdroj talentu a motivácie pre pedagogické povolania.

7

Posilňovať podporné profesie vo vzdelávaní tak, aby bola zabezpečená efektívna a dostatočná podpora pre všetkých učiacich sa naprieč všetkými stupňami vzdelávania, vrátane tých z prostredia jazykových či kultúrnych menšín.

8

Kontinuálne zvyšovať atraktivnosť akademickej kariéry a podporovať otvorenosť a transparentnosť výberových konaní na vysokých školách, s vopred zverejnenými požiadavkami a možnosťou prihlásiť sa kandidátom z konkrétnej vysokej školy, resp. konkrétneho pracoviska školy zvonka. Toto je relevantné pre všetky funkčné miesta ako aj pre doktorandské pozície. Zároveň sa sústrediť na zvyšovanie podielu zahraničných vysokoškolských učiteľov.

9

Poskytnúť podporu v digitálnej transformácii vzdelávania vo forme školského digitálneho koordinátora na každej škole. Zabezpečiť dostupnosť digitálnych zdrojov, metodických materiálov a primeraného technologického vybavenia pre každého pedagóga a podporovať digitálne zručnosti zamestnancov ako sú definované v rámcoch DigCompEdu a DigComp, vrátane zručností v zodpovednom využívaní AI vo vzdelávaní. Pokračovať v podpore NCDTV.

5.3.2. Strategická línia 2: Podporné a bezpečné pracovné prostredie

Ciel:

Dosiahnuť v školách bezpečné a podporné pracovné prostredie, ktoré posilňuje well-being všetkých zamestnancov v školstve a vytvára dostatočný priestor na ich hlavnú odbornú činnosť.

Administratívna záťaž musí byť minimalizovaná prostredníctvom odstránenia zbytočných byrokratických procesov a využívania digitalizácie a nástrojov umelej inteligencie. Technológie umelej inteligencie majú automatizovať rutinné úlohy, ako sú plánovanie výučby, tvorba vzdelávacích materiálov či hodnotenie, aby sa uvoľnil čas pre osobnú podporu, vedenie a rozvoj učiacich sa.

Všetci zamestnanci musia mať dostupnú systematickú psychologickú podporu, supervíziu a mentoring, ktoré pomáhajú predchádzať stresu, vyhoreniu a podporujú ich profesijný rast.

Kľúčové je systematické monitorovanie a priebežné zlepšovanie stavu pracovného prostredia na všetkých úrovniach vzdelávacieho systému.

Kľúčové kroky

1

Implementovať a rozšíriť využívanie digitálnych a AI nástrojov na automatizáciu administratívnych úloh, ako je tvorba reportov, komunikácia či správa dokumentácie, a zároveň posilniť podporný personál vykonávajúci administratívne činnosti, vrátane prípravy a správy projektov. Zlepšiť podporu a zvýšiť dostupnosť zdrojov prostredníctvom efektívnych digitálnych platforiem. Zredukovať nepotrebné procesy a znížiť administratívnu záťaž v školstve prostredníctvom odstraňovania duplicit a eliminácie viacnásobného vykazovania tých istých údajov. Podpora vysokých škôl a ich zamestnancov v používaní AI vo vzdelávaní a administratívne pomocou kompetenčných centier.

2

Zaviest' systém pravidelného monitoringu wellbeingu a spokojnosti zamestnancov s cieľom identifikovať a v prípade potreby pomôcť riešiť problémy spojené so šikanou, konfliktami na pracovisku či inými negatívnymi javmi. Súčasťou systému bude aj autoevalvácia školských inštitúcií, ktorá umožní získať komplexný obraz o školskom prostredí, medziľudských vzťahoch a kultúre organizácie.

3

Rozširovať dostupnosť psychologickej podpory, supervízie a mentoringu pre všetkých zamestnancov vo vzdelávaní, na všetkých stupňoch vzdelávania. Podpora má byť poskytovaná primerane miere pracovnej záťaže, so zvláštnym dôrazom na začínajúcich profesionálov a tých, ktorí pôsobia v náročných podmienkach, napríklad v prostredí so zvýšeným podielom detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami alebo z prostredia jazykových či kultúrnych menšín.

4

Posilniť úlohu Štátnej školskej inšpekcie smerom k podporujúcej a rozvíjajúcej inšpekčnej činnosti. Zamerať sa na zhromažďovanie a vyhodnocovanie dôkazov o pokroku namiesto bodového kontrolného prístupu a prepojiť internú a externú evaluáciu škôl a školských zariadení do moderného a transparentného systému kontroly kvality. Pokračovať v implementácii systému zabezpečovania kvality na vysokých školách a zvyšovať jeho efektivitu v súlade s európskymi štandardmi a odporúčaniami.

5

Vytvoriť v regionálnom školstve systém stredného manažmentu, ktorý bude zabezpečovať systematickú podporu celého pedagogického kolektívu prostredníctvom supervízie, mentoringu, monitorovania kvality vyučovacieho procesu a ďalších foriem profesijnej podpory. Zamestnanci poverení týmito úlohami budú mať znížený úväzok, aby sa mohli plnohodnotne venovať rozvoju kvality výučby a podpore kolegov.

5.3.3. Strategická línia 3: Moderná a zmysluplná príprava a profesijný rozvoj

Cieľom je reformovať systém prípravy budúcich učiteľov a ďalších profesionálov vo vzdelávaní a zároveň vypracovať novú koncepciu ich profesijného rozvoja, ktorá bude reflektovať potreby profesie, škôl a školských zariadení, ako aj potrebu rozvoja osobnosti profesionála vo vzdelávaní a zvyšovania kvality jeho pracovného výkonu.

Systém profesijného rozvoja bude úzko prepojený s praxou a bude reagovať na individuálne potreby profesionálov počas celej ich kariéry. Osobitnú pozornosť venuje začínajúcim učiteľom a v prostredí vysokých škôl akademikom na juniorských pozíciách.

Podporované budú formy profesijného rastu, ako mentoring, koučing a rovesnícke učenie a ďalšie formy, ktoré posilňujú odborné aj osobnostné kompetencie učiteľov a ďalších profesionálov vo vzdelávaní

Systém profesijného rozvoja bude dostupný aj pre zamestnancov vysokých škôl a prepojený so systémom celoživotného vzdelávania.

Kľúčové kroky

1

Skvalitniť systém prípravy budúcich učiteľov a ďalších profesionálov vo vzdelávaní prostredníctvom úzkej spolupráce s fakultami pripravujúcimi profesionálov vo vzdelávaní, ako aj spolupráce s aktérmi v štvoritej špirále. Identifikovať a implementovať spôsoby zlepšenia prípravy budúcich pedagogických a odborných zamestnancov a systematicky posilňovať prepojenie medzi fakultami a aktérmi v regionálnom školstve tak, aby ich vzdelávanie a príprava na prax reflektovali potreby inklúzie a systematicky ich pripravovali na prácu s deťmi a žiakmi so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, na rozvoj základných gramotností aj kompetencií 21. storočia, ako aj posilňovanie psychodiagnostických, didaktických a odborno-metodologických kompetencií.

2

Revidovať systém profesijného rozvoja a jeho prepojenie na odmeňovanie pre pedagogických a odborných zamestnancov tak, aby slúžil ako základ pre ich prípravu, hodnotenie a kariérny rast. Prioritne sa zamerať na rozvoj špecializovaných zručností pre prácu s deťmi zo SZP a so ŠVVP, vrátane stratégií na zvyšovanie doháňanie rozdielov v kľúčových gramotnostiach (čitateľské stratégie a podobne) a budovanie reziliencie. Využívať flexibilné, individualizované a prakticky zamerané formy vzdelávania, s dôrazom na podporu priamo v školách, budovanie bezpečného pracovného prostredia a rozvoj talentu v rámci profesijných komúnít. Sústrediť sa pri rozvoji na strategicky dôležité témy identifikované v tejto stratégii a podporovať ich prenos do praxe. Posilniť systém pedagogických praxí a praxí ďalších profesionálov v školstve počas vysokoškolského štúdia v programoch pripravujúcich budúcich učiteľov a ďalších profesionálov v školstve, aby bola ich príprava prakticky ukotvená a reflektovala reálne potreby školského prostredia.

3

Posilniť kultúru otvorenosti škôl v regionálnom školstve, vrátane prijímania a vyhodnocovania spätnej väzby od žiakov, rodičov, zamestnancov, zriaďovateľov a komunity, ako aj z externého prostredia. Po konzultácii so zástupcami škôl a školských zariadení zvážiť zahrnutie spätnej väzby a jej vyhodnotenia do výročných správ škôl.

4

Skvalitniť kariéry vo vzdelávaní rozšírením kariérnych pozícií, posilnením systému a možností kariérneho rozvoja, ako aj zavedením sabatikalov spojených s náhradou mzdy a rôznych ďalších foriem tvorivého voľna a cirkulácií na iné pracovné pozície, ktoré umožnia rozšírenie obzorov, zmenu prostredia a regeneráciu.

5

Skvalitniť prípravu budúcich akademických pracovníkov a podporiť ich kariérny rozvoj prostredníctvom vzniku a rozvoja doktorandských škôl, prípadne iných inštitucionálnych foriem podpory. Systematicky rozvíjať akademické, pedagogické a prenositeľné zručnosti mladých výskumníkov a vysokoškolských učiteľov a posilniť ich pripravenosť na pôsobenie v prostredí moderného vysokoškolského systému.

6

Podporovať systémové nástroje na zjednodušenie a posilnenie využívania možností mobility a účasti na medzinárodných programoch, ako sú Erasmus+ a ďalšie iniciatívy európskej a medzinárodnej spolupráce. Zvyšovať rozmanitosť vzdelávacieho prostredia prostredníctvom zapojenia zahraničných učiteľov, odborníkov z praxe a akademických pracovníkov, predovšetkým v strednom a vysokoškolskom vzdelávaní.

7

Zaviesť systematické vzdelávanie pedagógov základných umeleckých škôl a pracovníkov centier voľného času, vrátane metodickéj pomoci, podpory mobility a profesijného rozvoja. Rozšíriť systém vzdelávania profesionálov v školstve aj na nepedagogických zamestnancov, napríklad pracovníkov zariadení školského stravovania, aby sa všetci zamestnanci vzdelávacieho systému stávali aktívnou súčasťou učiacich sa organizácií a profesijných komunít.

5.3.4. Strategická línia 4: Kolektívne líderstvo a kvalitné riadenie vo vzdelávaní

Líderstvo je kľúčom k transformácii škôl na moderné a učiace sa organizácie.

Cieľom tejto línie je systematicky rozvíjať líderské a manažérske zručnosti nielen u riaditeľov, ale aj v celých tímoch škôl, školských zariadení a vzdelávacích inštitúcií.

Podpora sa zameria na rozvoj kompetencií v oblastiach strategického riadenia, manažmentu zmien, budovania kultúry spolupráce, efektívneho riadenia ľudských zdrojov a manažmentu vzťahov s komunitou a stakeholdermi.

V dynamickom a rýchlo sa meniacom prostredí je nevyhnutné podporovať princípy dospelých organizácií a kolektívneho líderstva. Ide o posilňovanie autonómie a zodpovednosti škôl aj jednotlivcov v nich, uprednostňovanie dôvery pred centralizáciou,

rozmanitosti pred uniformitou a slobody pred kontrolou. Týmto sa buduje model fungovania, v ktorom sa rozvíja spoluzodpovednosť za výsledky, autonómia a participatívne rozhodovanie.

Tieto princípy, ako aj preukázateľné líderské kompetencie, musia byť zohľadnené aj pri výberových konaniach na vedúce pozície.

Školy fungujú ako učiace sa organizácie, ktoré sú aktívnymi centrami svojich komunít a spolupracujú s lokálnymi partnermi na rozvoji vzdelávania, kultúry a občianskej angažovanosti.

Kľúčové kroky

1

Vytvoriť a priebežne zlepšovať na základe spätnej väzby národný program pre rozvoj líderských a manažérskych zručností vedúcich zamestnancov vo vzdelávaní. Program má byť dostupný pre všetky školy a vzdelávacie inštitúcie a zameraný na praktický rozvoj kompetencií v oblasti riadenia zmien, strategického vedenia ľudí a budovania inováčnej a učiacej sa kultúry, pričom môže čerpať z už existujúcich kvalitných programov organizovaných tretími stranami.

2

Posilňovať samosprávnosť a zodpovednosť škôl za ich hlavnú činnosť a za kvalitu výkonu práce pedagogických a odborných zamestnancov. Budovať funkčné a spolupracujúce školské tímy v regionálnom školstve prostredníctvom supervízie, mentoringu a sieťovania, s cieľom zvýšiť demokratizáciu školských inštitúcií a posilniť participáciu zamestnancov na rozhodovaní o smerovaní školy.

3

Vytvoriť podmienky pre cirkuláciu na riadiacich pozíciách v školách a školských zariadeniach s cieľom zvýšiť dynamiku ich činnosti, podporiť inovatívne prístupy a skvalitniť fungovanie a riadenie vzdelávacích organizácií.

4

Zriadiť mikrograntový program na tematické a regionálne sieťovanie a vzdelávanie lídrov škôl s povinným zdieľaním výstupov na školách.

5

Posilniť pripravenosť školských kolektívov na krízové situácie a komunikáciu so zriaďovateľmi a komunitou pri nečakaných krízových situáciách a udalostiach.

6

V nadväznosti na realizované kroky z POO systematicky prehľbovať profesionalizáciu riadenia vysokých škôl. Zabezpečiť udržateľný rozvoj a podporu v špecifických oblastiach riadenia, ako sú internacionalizácia, kvalita vzdelávania a podpora študentstva, prostredníctvom cieleného budovania expertných kapacít a zavádzania moderných nástrojov.

Kľúčové ukazovatele

Výhodisková hodnota

2035

1

Pomer platov profesionálov vo výchove a vzdelávaní voči platu iných VŠ vzdelaných zamestnancov (%)

ZŠ: **71 %**

SŠ: **79 %**

90 %

2

Pomer platov vysokoškolských zamestnancov voči platu iných ekvivalentne VŠ vzdelaných zamestnancov (%)

Odborný asistent:
75 %

Docent:
94 %

Profesor:
118 %

Odborný asistent:
90 %

Docent:
105 %

Profesor:
125 %

3

Vnímanie spoločenskej hodnoty a ocenenia učiteľského povolania (Index TALIS)

6,5 %

30 %

4

Atraktivita učiteľského povolania: % prihlásených absolventov SŠ prihlásených na učiteľské študijné programy zo všetkých prihlásených

16 %

Zvyšujúci sa trend
(pri udržaní % zapísaných z prijatých)

5

Atraktivita učiteľského povolania: Podiel absolventov učiteľských študijných programov, ktorí sa po štúdiu zamestnávajú v školách a školských zariadeniach

Bude doplnené v roku 2026

6

Podiel kvalifikovaných pedagogických zamestnancov v predprimárnom vzdelávaní

Bude doplnené v 2026:
Nutná zákonná definícia a vytvorenie metodiky

7

Miera zotrvania začínajúcich pedagogických a odborných zamestnancov v systéme po 3 rokoch (%)

Doplniť na
základe RIS %

85 %

8	Podiel škôl v ktorých pôsobí podporný personál.		
	MŠ		Bude doplnené v 2026
	ZŠ		
	SŠ		
9	Podiel profesionálov na všetkých stupňoch vzdelávania zúčastňujúcich sa na mobilite v rámci programu Erasmus+	7 406	Zvyšujúci sa trend
10	Podiel zahraničných študentov a podiel zahraničných doktorandov	I. stupeň: 24 %	20 %
		II. stupeň: 18 %	20 %
		III. stupeň: 15 %	25 %
11	Podiel zahraničných učiteľov na VŠ	6 %	10 %
12	Podiel učiteľov v regionálnom školstve, ktorí pociťujú v práci veľa stresu	14 %	Klesajúci trend

5.4. Strategická oblasť 3: Efektívne a zodpovedne riadený ekosystém

Strategický cieľ:

Zabezpečiť na všetkých úrovniach riadenia štátu do r. 2035 také strategické riadenie a efektívne financovanie výchovno-vzdelávacieho ekosystému s dobrým horizontálnym aj vertikálnym prepojením medzi aktérmi, ktoré zabezpečí dosahovanie vytýčených cieľov.

Trvalo kvalitné výsledky učiacich sa a kompetentnosť a motivovanosť profesionálov sú možné iba v stabilne riadenom a systematicky rozvíjanom vzdelávacom ekosystéme. Cieľom tejto strategickej oblasti je transformovať súčasný fragmentovaný a reaktívny systém s nespolupracujúcimi a nekoordinovanými súčasťami na kompaktný, proaktívny a učiaci sa ekosystém, v ktorom sa uplatňuje princíp subsidiarity a hľadania lokálnych riešení na lokálne výzvy tam, kde je to možné a strategicky žiaduce.

Základom tejto transformácie je prechod od krátkodobých politických zásahov k stabilnému, dátami podloženému riadeniu a financovaniu, ktoré umožní predvídateľnú

prácu so zdrojmi v rámci investícií aj reforiem a zabezpečí kontinuitu naprieč volebnými cyklami.

Zásadnou zmenou je aj nové chápanie kvality: namiesto formálneho plnenia indikátorov („kvalita ako stav“) je potrebné zamerať sa na podporu neustáleho zlepšovania a reálneho pokroku („kvalita ako proces“). Tento prístup si vyžaduje aj premenu spôsobu investovania zdrojov tak, aby sa sústredil na hodnotu za peniaze a meranie dosahu.

Pojem „ekosystém“ je použitý zámerne: vzdelávací systém 21. storočia je komplexný prepojený organizmus tvorený sieťou aktérov zahŕňajúcou nielen školy vrátane žiakov, študentov a ďalších učiacich sa, učiteľov a rodičov, školské zariadenia, zriaďovateľov a vysoké školy, ale aj kľúčových partnerov z občianskej spoločnosti akými sú mládežnícke organizácie, občianske združenia, centrá voľného času a ďalší poskytovatelia neformálneho vzdelávania. Systémový úspech závisí od kvality spolupráce a podmienok pre spoločný rast viac než od centrálného riadenia.

Vzdelávací ekosystém preto treba budovať ako podporné prostredie, ktoré namiesto direktívneho riadenia rozvíja spoluprácu, zdieľanie poznatkov a kultúru učenia sa naprieč celým systémom.

Príležitosti a iniciatívy, na ktorých sa dá stavať v Strategickej oblasti 3:

- ➔ **Modernizácia riadenia** na ministerstve školstva prostredníctvom zavádzania projektového manažmentu a participatívnych procesov, ktoré zvyšujú efektivitu a transparentnosť rozhodovania.
- ➔ **Silný expertný potenciál** v rámci asociácií, združení, odborov a profesijných komôr, ktoré prejavujú záujem aktívne participovať na tvorbe vzdelávacích politík a prispievať odborným know-how.
- ➔ **Stabilizácia financovania materských škôl** prostredníctvom zavedenia normatívov a presunu kompetencií na štát, čo umožňuje predvídateľnejšie a spravodlivejšie rozdeľovanie zdrojov.
- ➔ **Zlepšovanie zberu a správy dát** v rezorte školstva a existencia rozsiahlych dátových zdrojov, ktoré vytvárajú predpoklad pre tvorbu politík založených na dôkazoch. Zavedenie národných prieskumov – Hodnot.to a spokojnosť zamestnávateľov a aj účasť v medzinárodných prieskumoch Eurostudent a Eurograduate.
- ➔ **Možnosť naviazať na významné investície do infraštruktúry** vysokých škôl a internátov v rokoch 2025 – 2026, ktoré posilňujú kvalitu akademického prostredia a podmienky pre študentov a realizácia systémovej analýzy prístupnosti vysokých škôl, ktorá prinesie konkrétne návrhy na zavedenie univerzálne prístupných vysokých škôl.
- ➔ **Vznik regionálnych centier podpory učiteľov** v regionálnom školstve. Prepájanie škôl s organizáciami tretieho sektora a financovanie podpory, zdieľanie dobrej praxe a mentoringu.

5.4.1. Strategická línia 1: Strategické riadenie, dáta a participácia

Ciel:

Prvým cieľom je odborne a participatívne definovať a ukotviť kritériá hodnotenia kvality vzdelávania v regionálnom školstve a následne prejsť od krátkodobých, politicky motivovaných zásahov k stabilnému, odbornému a strategickému riadeniu, ktoré bude zachovávať kontinuitu naprieč volebnými a politickými cyklami a jeho cieľom bude systematické zvyšovanie kvality.

Základom tohto systému musia byť spoľahlivé, prepojené a otvorené dáta, ktoré poskytujú relevantné podklady pre rozhodovanie, a zmysuplná participácia všetkých kľúčových aktérov.

Cieľom je posunúť riadenie kvality od formálnej kontroly k podpore neustáleho zlepšovania, založeného na spätnej väzbe a transparentnom zdieľaní dát v prospech odbornej aj laickej verejnosti.

Strategická komunikácia má mať jasne stanovené priority a budovať v systéme kapacitu pre učenie sa, otvorenosť a dôveru.

Kľúčové kroky

1

V regionálnom školstve zaviesť systém a kritériá hodnotenia kvality vzdelávania prostredníctvom jasného vymedzenia želaných vzdelávacích výstupov pre jednotlivé stupne vzdelávania a vzájomne nadväzujúcich profilov absolventov. Proces bude koordinačne vedený ministerstvom školstva v úzkej spolupráci s aktérmi z praxe a s relevantnými partnermi naprieč všetkými stupňami vzdelávania.

2

Zaviesť adaptívny model strategického riadenia s pravidelnými cyklami monitorovania, vyhodnocovania a aktualizácie stratégií, ktorý zabezpečí kontinuitu priorít naprieč politickými cyklami a zvýši odolnosť systému voči krátkodobým zmenám. Zverejňovať ciele ministerstva a pravidelné správy o pokroku ako príklad transparentného a zodpovedného riadenia pre celý systém. Za účelom zvýšenia používania dát pri tvorbe a evaluácii politik sa rozšíria analytické kapacity a zlepšia analytické zručnosti a dátová gramotnosť v rezorte školstva a budú využívané digitálne a AI nástroje na podporu implementácie kľúčových krokov vo všetkých strategických oblastiach. V prospech efektívneho riadenia rezortu budú všetky čiastkové stratégie a akčné plány zverejnené v jednotnom rozhraní a previazané so všetkými zdrojmi financovania.

3

Vytvoriť a implementovať jednotnú, systémovú a adaptívnu dátovú architektúru rezortu, ktorá zjednoduší zber a prepojenie dát, odstráni duplicitné vykazovanie a umožní sledovanie kľúčových ukazovateľov aj dátami podložené rozhodovanie na všetkých úrovniach riadenia. Systémová architektúra umožní lepšie prepojenie a nadväznosť informačných systémov, odstráni duplicitu, zvýši efektivitu a hlavne zvýši užívateľskú prístupnosť a komfort. Táto dátová architektúra bude zároveň základom pre budúce využitie umelej inteligencie. Vizualizovať a sprístupňovať dáta prostredníctvom digitálneho panelu ktorý bude pravidelne sledovať kľúčové ukazovatele kvality vzdelávania, personálne ukazovatele a indikátory procesu zlepšovania, nielen stavové KPI. Dodržiavať princípy otvorených dát.

4

Spracovať a implementovať systémovú zmenu, ktorá rozšíri existujúci systém trasovania absolventov o ďalšie kľúčové ukazovatele súvisiace s predikciami potrieb trhu práce, plánovaním vzdelávacích kapacít, kariérovým poradenstvom, hodnotením kvality vzdelávania a riadením siete škôl.

5

Zabezpečiť kontinuitu a rozvoj platformy pre participáciu kľúčových partnerov, ktorá bude poskytovať odbornú spätnú väzbu k strategickým zámerom a podporovať spoluprácu medzi všetkými relevantnými aktérmi vo výchove a vzdelávaní. Platforma musí fungovať na stabilných, transparentných a odborne riadených princípoch participácie a zahŕňať zástupcov mládeže, menšinových komunit, rodičov, platforiem prepájajúcich občiansky a podnikateľský sektor a ďalších skupín, aby reflektovala rozmanitosť vzdelávacieho prostredia a záujmových skupín v ňom. Vo vysokoškolskom prostredí podporiť fungovanie odborných platforiem, ako sú napríklad platformy prorektorov, či koordinátorov a zástupcov centier podporných služieb, ktoré posilňujú spoluprácu, výmenu skúseností a kvalitu riadenia. Do diskusií v rámci platformy je zároveň nutné prinášať najaktuálnejšie vedecké poznatky na diskutované témy.

6

Vypracovať audit kompetencií v regionálnom školstve s cieľom vyjasniť zodpovednosti medzi ministerstvom, jeho priamo riadenými organizáciami, zriaďovateľmi a regionálnymi úradmi školskej správy. Odstrániť duplicitu v kompetenciách a činnostiach, posilniť kapacity pre efektívne riadenie a doplniť systém o nových expertov v oblasti kurikulárnej politiky. Výstupom auditu bude interaktívna a adaptívna mapa kompetencií vzdelávacieho systému, doplnená o odporúčania na jeho skvalitňovanie.

7

Posilňovať a rozvíjať strategickú komunikáciu rezortu školstva so zameraním na jasnú komunikáciu priorít a ich priebežné prispôsobovanie v súlade s adaptívnymi cyklami stratégie. Udržiavať dôraz na budovanie dôvery medzi všetkými aktérmi vzdelávacieho systému ako nevyhnutného predpokladu pre úspešnú implementáciu reforiem a dlhodobú stabilitu systému. Zjednotiť a zefektívniť webovú prezentáciu rezortu pomocou sledovania užívateľských ciest a dodržiavania pravidiel prístupnosti.

8

Budovať a posilňovať kapacity rezortu pre strategický foresight a gramotnosť formovania budúcností. Systematicky a v spolupráci s odbornými externými partnermi analyzovať potenciálne disruptívne vplyvy (ako sú radikálne technologické skoky, bezpečnostné hrozby či environmentálne a pandemické šoky) a ich dosahy na vzdelávací systém. Zabezpečiť, aby bolo strategické riadenie schopné nielen adaptívne reagovať na súčasné krízy, ale aj proaktívne budovať systémovú odolnosť voči budúcim, zatiaľ neznámym výzvam.

9

Rozvinúť kvalitný a medzinárodne kompatibilný pedagogický výskum a výskum tvorby politík vo vzdelávaní tak, aby tento poslúžil ako udržateľný zdroj pre tvorbu politík v slovenskom vzdelávacom systéme. V rámci tohto výskumu je potrebné sa špecificky zamerať na dopady AI na učenie sa v slovenskom kontexte, na kognitívne zručnosti, duševné zdravie a wellbeing, ale aj skúmanie slovenského vzdelávacieho systému a jeho špecifik z perspektívy systémového myslenia.

5.4.2. Strategická línia 2: Udržateľné a efektívne financovanie

Financovanie je kľúčovým nástrojom na dosahovanie strategických cieľov vzdelávacej politiky.

Cieľom tejto línie je zabezpečiť dostatočné, predvídateľné a transparentné financovanie, ktoré motivuje ku kvalite, efektivite a rozvoju zmysluplných inovácií vo vzdelávacom systéme.

Model financovania musí byť zrozumiteľný pre stakeholderov a zohľadňovať rozdielne potreby škôl a regiónov – napríklad podiel žiakov a študentov zo sociálne znevýhodneného prostredia, právo na vzdelávanie v materinskom jazyku či dopravnú infraštruktúru regiónu.

Systém financovania má zároveň podporovať inklúziu a systematicky riešiť investičný dlh v oblasti infraštruktúry, ako aj riešiť univerzálnu prístupnosť a debarierizáciu prostredia.

Je potrebné hľadať flexibilné modely financovania a dotácií, ktoré umožnia aktérom v systéme inovovať prístupy a zameriavať sa na riešenia s najvyššou pridanou hodnotou pre žiakov, školy a spoločnosť.

Kľúčové kroky

1

Implementovať a ďalej rozvíjať financovanie orientované na želané výstupy, vrátane zavádzania výkonovo-orientovaných prvkov do financovania regionálneho aj vysokoškolského vzdelávania. Prepojiť financovanie s hodnotením kvality, uplatnením absolventov, úrovňou spolupráce medzi inštitúciami a náročnosťou prostredia, v ktorom školy pôsobia. Vo vysokoškolskom vzdelávaní posilňovať a rozširovať možnosti výkonovo-orientovaného financovania podporujúceho spoluprácu a zároveň zvyšovať podiel financovania z verejných zdrojov.

2

Zaviest moderný, viacročný, predvídateľný a transparentný model financovania vzdelávania, vrátane investičného plánu, ktorý zabezpečí postupný nárast verejných výdavkov do vzdelávania na úroveň priemeru EÚ, umožní dlhodobé strategické plánovanie a bude v súlade s investičným plánom na národnej úrovni. V regionálnom školstve, vrátane materských škôl, model zabezpečí udržateľnosť financovania prevádzky, personálu a podporných opatrení. Vo vysokoškolskom prostredí sa bude zvyšovať podiel výkonnostných zmlúv a VER v metodike rozpisu finančných prostriedkov.

3

Zrealizovať revíziu finančných noratívov v prospech technických odborov so sústredením na top 5 kvalifikácií/povolání, ktoré je potrebné posilniť. Realizovať prioritáciu financovania v spolupráci s partnermi z podnikateľského sektora podieľajúcimi sa na prognózovaní vývoja potrebných zručností na trhu práce, ako aj s partnermi z akademického sektora.

4

Zrealizovať pasportizáciu infraštruktúry škôl a školských zariadení vrátane inventáru a vrátane analýzy fyzických bariér a bariér v informačných systémoch používaných školami. Na základe týchto zistení vypracovať strategické investičné plány na zníženie investičného dlhu a modernizáciu školských budov, vrátane modernizácie odborných učební, dielní a laboratórií potrebných pre STEAM vzdelávanie, ale aj zariadení, ako sú kuchyne, komunitné priestory a ďalšia podporná infraštruktúra a inventár. Investície viazať na výsledky optimalizácie siete škôl, výsledky vzdelávacích inštitúcií, potreby regiónu, ale aj pridanú hodnotu odborov škôl pre ekonomiku a udržateľnosť a otvorenosť infraštruktúry komunite. Realizácia bude prebiehať postupne a adresne a v úzkej spolupráci so súkromným sektorom. Prispievať naďalej k zníženiu investičného dlhu vysokých škôl a ich zariadení v súlade s iniciatívami z rokov 2023-2025.

5

Zabezpečiť dlhodobú udržateľnosť investícií do digitálnej infraštruktúry. Zabezpečiť zdroje pre kvalitnú správu a zabezpečenie kybernetickej bezpečnosti školskej digitálnej infraštruktúry.

6

Zefektívňovať a zvyšovať hodnotu za peniaze systému poradenstva a prevencie, vrátane podporných opatrení, tak, aby zabezpečoval stabilné financovanie intervencií s preukázateľným prínosom pre zvyšovanie rovnosti príležitostí naprieč všetkými stupňami vzdelávania, vrátane wellbeingu žiakov. Hľadať spôsoby, ako optimalizovať, vzhľadom na princíp hodnoty za peniaze, súčasné financovanie žiakov so ŠVVP tak, aby v synergii s financovaním podporných opatrení vytvorilo flexibilný a adresný mechanizmus, ktorý bude reflektovať reálne, individuálne potreby detí, žiakov a študentov a zároveň prostredníctvom jasnej metodiky garantovať školám dostatočné zdroje na zabezpečenie kvalitného výchovno-vzdelávacieho procesu.

7

Zabezpečiť dlhodobé a stabilné financovanie overených inovácií vo formálnom aj neformálnom vzdelávaní, zamerané na replikáciu a škálovanie riešení s jasne merateľným pozitívnym vplyvom na rozvoj kľúčových zručností a kompetencií pre 21. storočie. Využiť pri tom masívny existujúci ekosystém takýchto inovácií tvorených občianskym a neziskovým sektorom. Zároveň zabezpečiť, aby sa priamo riadené organizácie ministerstva systematicky venovali vyhodnocovaniu efektivity týchto inovácií, a to v zmysle merania ich reálneho dopadu na kvalitu výchovy a vzdelávania v rámci jasne definovaných kritérií.

8

Podporiť udržateľné financovanie umeleckého vzdelávania ako aj centier voľného času a zabezpečiť, aby základné umelecké školy boli dostupné pre deti zo všetkých regiónov, vrátane tých so ŠVVP. Zjednotiť financovanie aj metodické usmerňovanie ZUŠ pod MŠVVaM. Centrá voľného času, najmä tie spojené so školami a školskými zariadeniami by sa mali stať štátom podporovanými miestami pre budovanie komunít založených na vzdelávaní a súdržnosti.

5.4.3. Strategická línia 3: Dostupná a optimalizovaná sieť regionálneho školstva a efektívne fungujúce vysoké školstvo

Sieť základných, stredných a vysokých škôl musí reflektovať demografické zmeny, potreby spoločnosti a požiadavky trhu práce 21. Storočia. Cieľom je vybudovať racionálnu, nákladovo efektívnu, diverzifikovanú a zároveň dostupnú sieť vzdelávacích inštitúcií pre všetkých.

Pri materských a základných školách sa dôraz kladie na dostupnosť a kvalitu, pri stredných školách na optimalizáciu odborov a pri vysokých školách na profiláciu a koncentráciu excelentnosti.

Sieť vzdelávacích inštitúcií musí byť v súlade s požiadavkami vyvíjajúceho sa trhu práce a jeho prognózovaným vývojom.

Z hľadiska posilňovania inklúzie je dôležité podporovať prepájanie špeciálnych škôl s bežnými školami v rámci regionálnych klastrov, najmä tam, kde špeciálne školy disponujú vysoko kvalifikovanými odborníkmi, ktorí môžu prispieť k rozvoju inkluzívnych prístupov.

Kľúčové kroky

1

Pokračovať v procese optimalizácie siete škôl s ohľadom na regionálne potreby, demografický vývoj, prognózy trhu práce v spolupráci s MPSVR SR a hospodárskej špecializácie, ako aj predvídanie megatrendov v ekonomike a spoločnosti. Osobitne v oblasti stredného a vysokého školstva cielene a prioritne podporovať odbory a programy sústredené na ciele a stratégie inteligentnej špecializácie (RIS3) a posilňovať rozvoj strategicky dôležitých odvetví a sektorov (STEP), konkrétne v oblastiach strategických a kritických technológií definovaných štátom (AI a robotika, jadro, kyberbezpečnosť, kvantové technológie). Podporovať nové prístupy vo vzdelávaní, ktoré umožňujú praktickú medzisektorovú spoluprácu, kombinovanie odborov a rozvoj interdisciplinárnych foriem vzdelávania reagujúcich na potreby budúcnosti.

2

Rozšíriť model centier excelentnosti ako hnaciu silu inovácií a reforiem v odbornom vzdelávaní a príprave a podporiť ich sieťovanie a prepojenie s regionálnymi klastrami s cieľom posilniť spoluprácu medzi školami a školskými zariadeniami, zamestnávateľmi a ďalšími partnermi v regióne.

3

Podporiť rozvoj vysokých škôl prostredníctvom metodiky rozpisu finančných prostriedkov zameranej na kvalitu, a to využitím inštitútov výkonnostných zmlúv, VER, cielených investícií do excelentných pracovísk a odmeňovania výhradne vedeckých výstupov, s dôrazom na tie excelentné. Stimulácia spolupráce so súkromným sektorom s využitím aj finančných nástrojov. Financovanie musí byť rovnako zamerané na verejný záujem a potreby spoločnosti a na rozvoj oblastí výskumu, ktoré sú pre Slovensko vzhľadom na prognózovaný demografický vývoj či aktuálne systémové nedostatky kľúčové, avšak dnes nedosahujú medzinárodnú kvalitu (napr. pedagogický výskum, sociálna práca a pod.)

4

Vytvoriť a implementovať metodiku a podporné nástroje pre zriaďovateľov na racionálne riadenie siete základných a materských škôl v súlade s demografickým vývojom a regionálnymi potrebami. Zabezpečiť, aby z tohto procesu neboli vynechané špeciálne školy.

5

Podporovať zapojenie všetkých typov stredných škôl do inovačného ekosystému s cieľom rozvíjať podnikavosť, tvorivosť a inovatívne myslenie žiakov. Zabezpečiť, aby tieto aktivity boli prepojené s cieľmi stratégie inteligentnej špecializácie (RIS3) a prispievali k rozvoju inovácií a regionálnej konkurencieschopnosti.

6

Podporovať medzirezortnú spoluprácu pri hybridnom a komunitnom využívaní školských priestorov pre účely vzdelávania, mentoringu a medzigeneračných aktivít po vyučovaní. Pomôcť školy postupne transformovať z miest formálneho vzdelávania na centrá komunitného rozvoja, ktoré integrujú formálne, neformálne a informálne vzdelávanie a posilňujú prepojenie medzi školou, komunitou a miestnym prostredím. Aktívne podporovať integráciu CVČ a ZUŠ do priestorov škôl.

5.4.4. Strategická línia 4: Učiaci sa systém a komunity

Úspešná transformácia vzdelávania si vyžaduje systém, ktorý sa dokáže sám učiť, neustále zlepšovať a budovať pomocou zrozumiteľných, kompetentných a transparentných akcií budovať medzi aktérmi dôveru.

Cieľom je preto posilniť vertikálnu spoluprácu – teda efektívny prenos informácií, podpory a rozhodnutí medzi ministerstvom, priamo riadenými organizáciami, regiónmi a školami – a zároveň podporiť horizontálnu spoluprácu, ktorá zahŕňa siete a partnerstvá medzi školami na rovnakom aj rôznych stupňoch vzdelávania, zriaďovateľmi, lokálnymi aktérmi, ako aj partnermi na medzinárodnej úrovni. V tomto kontexte je tiež kľúčové systematické budovanie platforiem pre spoluprácu medzi formálnym a neformálnym vzdelávaním.

Týmto sa zabezpečí efektívne šírenie inovácií, overených riešení a dobrej praxe, čím sa školy prepoja do funkčných učiacich sa komunit.

Vzdelávací systém má fungovať ako prepojený ekosystém, v ktorom existuje priestor pre inovácie, hľadanie a testovanie riešení na lokálnej úrovni, pričom tieto procesy musia byť systematicky podporované aj na úrovni centrálného riadenia.

Kľúčové kroky

1

Posilniť v celom vzdelávacom systéme kultúru inovatívnosti a iteratívneho učenia sa prostredníctvom zavádzania mechanizmov pilotných projektov a iteratívnych prístupov, behaviorálnych experimentov a ďalších metód zamerané na praktické testovanie a adaptívne riešenie problémov. Tieto prístupy umožnia hľadať riešenia založené na dátach, dôkazoch, experimentoch a interakcii s prostredím, v ktorom problém vzniká, a tým zvyšovať schopnosť systému učiť sa a prispôbovať sa zmenám.

2

Vytvoriť platformy pre spoluprácu aktérov vo formálnom a neformálnom vzdelávaní, ako aj mechanizmy na podporu učiacich sa komunit aktérov a zdieľania dobrej praxe medzi školami a profesionálmi – napríklad prostredníctvom mikrograntov, spoločných projektov a digitálnych platforiem. Osobitnú pozornosť v rámci týchto mechanizmov venovať aj podpore projektov a iniciatív, ktoré využívajú zážitkové a reflektívne formy práce s umením a kultúrou na rozvoj celistvej osobnosti učiaceho sa, vrátane jeho sociálno-emocionálnych zručností, empatie a kultúrnej gramotnosti.

3

Zefektívniť vertikálnu komunikáciu a metodickú podporu vo vzdelávacom systéme prostredníctvom zavedenia a postupného posilňovania kapacít stredného manažmentu medzi ministerstvom a školami, ako aj prostredníctvom digitalizácie komunikačných kanálov a riadiacich procesov. Zefektívniť komunikačné toky medzi ministerstvom a školami, aby sa zabezpečil rýchly a spoľahlivý prenos informácií, spätnej väzby a metodickej podpory. Vykonať audit fungovania regionálnych úradov školskej správy, identifikovať a posilniť ich silné stránky a zároveň odstrániť alebo reformovať nefunkčné prvky systému.

4

Zaviesť a rozvíjať systém systematického zberu, analýzy, hodnotenia a šírenia

príkladov dobrej praxe z úspešných škôl a regiónov, ktoré môžu slúžiť ako inšpirácia a model pre celý vzdelávací systém a incentivizovať aktérov, ktorí dosahujú overené výsledky, aby prenášali svoje know-how na ostatných a tým zvyšovali kvalitu, inovatívnosť a odolnosť celého vzdelávacieho ekosystému. Zároveň nájsť citlivý spôsob na zbieranie informácií o tom, čo v systéme zlyháva a čomu sa treba vyhnúť na to, aby sa systém mohol zlepšiť. Je kľúčové vnieť do učenia systému aj jednotlivca tézu, že neúspech je jeden z kľúčových faktorov pre budúci úspech a teda je nevyhnutnou súčasťou učenia sa. Tento krok realizovať v úzkej spolupráci s etablovanými inovačnými platformami a občianskym sektorom, ktoré už dnes mapujú a prepájajú inovatívne projekty. Dôraz bude kladený na zdieľanie overených a škálovateľných riešení s merateľným dopadom.

5

Posilniť v regionálnom školstve pravidelné samohodnotenie (autoevalváciu)

kvality a vzájomné hodnotenie vzdelávacích inštitúcií na úrovni okresu a vyšších územných celkov. Do procesu plánovania a realizácie zlepšení systematicky zapájať zamestnancov škôl, žiacke a študentské organizácie, organizácie v neformálnom vzdelávaní a práci s mládežou, ako aj rodičov, čím sa posilní kultúra zodpovednosti, participácie a neustáleho zlepšovania kvality vzdelávania.

6

Podporovať spoluprácu základných umeleckých škôl a centier voľného času s

kultúrnymi inštitúciami, obcami, občianskym sektorom a ďalšími aktérmi v komunite. Hľadať a realizovať opatrenia, ktoré prostredníctvom tejto spolupráce prispievajú k zníženiu predčasného ukončovania školskej dochádzky a posilňujú väzbu mladých ľudí na komunitu, kultúru a zmysluplné trávenie voľného času.

Kľúčové ukazovateleVýhodisková
hodnota

2035

1

Umiestnenie vzdelania v
prieskume národných hodnôt.

>25

Top 10

2

Zavedený systém hodnotenia
kvality v regionálnom školstve

nie je

je

3

Podiel verejných výdavkov na
vzdelávanie na HDP (%)

4,2 %

5,5 %

4	Podiel finančných prostriedkov získaných z výskumných aktivít a expertíz v spolupráci s neakademickými aktérmi.	~18,3 mil. €	rastúci trend
5	Priemerné opotrebenie verejných školských budov v regionálnom školstve.	54 %	43 %
6	Miera univerzálnej prístupnosti škôl a školských zariadení VŠ	žiadna z budov nie je plne prístupná, online priestor VŠ obsahuje významné prekážky	50 % hlavných budov a internátov VŠ prístupných a pre ďalších 15 % pripravená projektová dokumentácia. 70 % VŠ odstránené informačné bariéry
7	Podiel stredných škôl s profiláciou zladenou s prognózovanými potrebami trhu práce a regiónov.	Metodika bude vytvorená v r. 2026	Cieľová hodnota doplnená v 2026
8	Miera spokojnosti v regionálnom školstve s kvalitou a dostupnosťou podpory a usmernení zo strany štátu.	Metodika bude vytvorená v r. 2026	Cieľová hodnota doplnená v 2026
9	Podiel materských škôl, ktoré deklarujú, že majú zabezpečenú včasnú a dostupnú podporu CPP. + špecificky materské školy s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny (%)	Začne sa zbierať od šk. roku 2026/27	Bude doplnená v r. 2027
10	Priemerné skóre spokojnosti riaditeľiek a pedagogických zamestnancov materských škôl so spoluprácou so ZPP + špecificky materské školy s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny	Začne sa zbierať od šk. roku 2026/27	Bude doplnená v r. 2027
11	Podiel škôl, ktoré majú zavedené mechanizmy autoevalvácie	Bude doplnené v 2029 po digitalizácii procesov ŠŠI	90 %

12

Index kvality a udržateľnosti partnerstiev v regionálnom školstve (postupne do r. 2035 kvantifikovaný indikátor, ktorý by hodnotil spokojnosť partnerov v klastrových spoluprácach, počet spoločných výstupov, autoevalvácie vplyvu zmien).

Metodika bude vytvorená v r. 2027

Cieľová hodnota doplnená v 2027

13

Spoločenský dosah vysokých škôl

doplní sa na základe VER 2026

Cieľová hodnota doplnená v r. 2027

14

Miera spokojnosti členov komunity so spoluprácou so školami a školskými zariadeniami.

Bude doplnené v 2029 po digitalizácii procesov ŠŠI

Zlepšujúci sa trend

15

Miera zavádzania digitálnych inovácií, digitalizácie a automatizácie administratívnych procesov.

Bude doplnené v 2027

6. Implementácia stratégie

Úspech stratégie nezávisí od kvality dokumentu, ale od schopnosti pretaviť ciele do udržateľnej zmeny v praxi. Vzhľadom na dynamiku súčasného sveta sa implementácia neradi rigidným plánom, ale adaptívnym modelom riadenia, ktorý je nevyhnutnou odpoveďou na riadenie tak komplexného systému, akým je vzdelávanie, a ktorý kombinuje pevne stanovenú dlhodobú víziu s flexibilnou a iteratívnou cestou k jej naplneniu.

Dosiahnutie cieľov a kľúčových ukazovateľov definovaných v tejto stratégii je podmienené nielen úspešnou implementáciou opatrení riadených priamo rezortom školstva. Plnenie ukazovateľov je závislé od sady opatrení uvedených v stratégii, ale zároveň aj od opatrení, ktoré v stratégii nie sú explicitne uvedené a bude ich potrebné realizovať v spolupráci s externými partnermi a aktérmi v štvoritej špirále (quadruple helix).

Mnohé z potrebných riešení a inovácií vzniknú priamo v praxi ako reakcia na implementáciu a prirodzene tak presiahnu rámec opatrení detailne vymenovaných v tomto dokumente. Plnenie cieľov je teda spoločnou zodpovednosťou celého ekosystému. Tam, kde je to možné, je preferované využívať prístup v ktorom sa riešenia najskôr pilotne testujú napr. prístupom problem driven iterative adaptation (PDIA) a až následne prenášajú na väčšiu škálu.

6.1. Implementačný rámec

Implementácia sa riadi tak systémovými princípmi definovanými v kapitole 4, ako aj šiestimi kľúčovými princípmi, ktoré sú základom adaptívneho prístupu pri tvorbe a implementácii verejných politík:

**Adaptívnosť,
iteratívne
učenie sa a
subsidiarita**

Stratégia sa v pravidelných, dvojročných cykloch vyhodnocuje, upravuje a znovu nastavuje. Po každom cykle sa vyhodnotí pokrok na základe dát a spätnej väzby z terénu, a priority pre ďalšie obdobie sa prispôbia aktuálnym podmienkam.

Chyby a neúspechy sú vnímané ako príležitosť na učenie sa a zlepšovanie. Vždy, keď je to možné, sa jednotlivé riešenia a opatrenia najskôr pilotujú v menšej škále skôr, než sú aplikované plošne, teda sa využíva prístup PDIA. Nové rozhodnutia a nová legislatíva spojená s implementáciou je nevyhnutne podmienená nielen dátami, ale aj kvalitným participatívnym procesom.

Využívanie moderných technológií

Pri implementácii sa maximalizuje využitie **digitálnych nástrojov, vrátane umelej inteligencie**, na zefektívnenie riadenia, zníženie byrokracie a podporu vzdelávania.

Participácia a dôvera

Implementácia je spoločnou zodpovednosťou všetkých aktérov (ministerstvo, zriaďovatelia, školy, školské zariadenia, sociálni partneri a stakeholderi rezortu). Kľúčom je otvorený dialóg, spoločná zodpovednosť a budovanie dôvery.

Participácia je rozumná a rozdelená podľa miery zapojenia (expertná práca, informovanosť, kampaň a i. v súlade s odporúčaniami Participatívnej jednotky MVSR).

Budovanie kapacít, nielen plnenie výstupov

Dôraz sa kladie na podporu reálnych zručností aktérov, budovanie funkčných partnerstiev a kultúry spolupráce v systéme, nielen na formálne plnenie ukazovateľov.

Kultúra politiky založenej na dátach, kultúra spolupráce, či kultúra efektivity funguje iba ak je modelovaná ľuďmi vo vedúcich pozíciách všetkých strán.

Odbornosť

Rozhodnutia o iterácii stratégie a o nových krokoch musia byť podložené využívaním aktuálnych vedeckých poznatkov a odbornosťou participujúcich aktérov nad hodnotovými, či politickými rozhodnutiami. Veda dáta musia mať v rozhodovaní o vzdelávaní prednosť.

6.1.1. Štruktúra a cykly adaptívneho riadenia

Implementácia stratégie bude prebiehať v dvojročných, iteratívnych cykloch. Každý cyklus bude mať vlastný, detailne rozpracovaný akčný plán s konkrétnymi prioritami, aktivitami, zodpovednosťami a rozpočtom. Prvý akčný plán revidovanej stratégie vznikne začiatkom roku 2026 a bude zahŕňať aktivity na roky 2026 a 2027.

Na konci každého dvojročného cyklu prebehne komplexné vyhodnotenie pokroku voči stanoveným KPI, na základe ktorého sa upraví a naplánuje nasledujúci cyklus.

Podkladom pre vyhodnotenie cyklu budú pravidelné monitoringové správy, realizované dvakrát ročne gestorským útvarom pre stratégiu, vždy však najneskôr ku koncu marca a novembra príslušného roka tak, aby na ich základe bolo možné upraviť rozpočet, resp. kontrakt pre priamo riadené organizácie.

Adaptívny cyklus je navrhnutý tak, aby zabezpečil, že stratégia zostane relevantná a efektívna. Tento proces prebehne nasledovne:

Najneskôr 6 mesiacov pred ukončením dvojročného cyklu gestorský útvar pre stratégiu iniciuje proces hodnotenia a adaptácie. Tento proces má tri fázy:

- ➔ **Analýza dát:** Gestorský útvar v spolupráci s analytickým útvarom a príslušnými sekciami a organizáciami, vrátane externých partnerov pre relevantnú oblasť vyhodnotí pokrok pri plnení kľúčových ukazovateľov a opatrení za uplynulé obdobie. Podkladom budú dáta z monitorovacieho rámca, správy z národných projektov a spätná väzba z terénu a od externých partnerov.
- ➔ **Participatívne hodnotenie:** Následne gestorský útvar zorganizuje v spolupráci s Participatívnou jednotkou Ministerstva vnútra SR sériu rokovaní s externými partnermi (pracovná komisia, resp. pracovné komisie pre NPRVV, zástupcovia zriaďovateľov, profesijných organizácií, mládeže a ďalší kľúčoví aktéri). Účelom týchto stretnutí je na základe predloženej analýzy spoločne posúdiť, ktoré kľúčové kroky boli úspešné, identifikovať bariéry a pomenovať výzvy, ktoré vznikajú. V prípade úspešného dosahovania ukazovateľov na tento úspech komunikačne poukázať, osláviť a oceniť aktérov, ktorí sa podieľali na úspechu.
- ➔ **Tvorba nového akčného plánu:** Na základe výstupov z hodnotenia gestorský útvar pripraví návrh Adaptovaného akčného plánu na nasledujúce dva roky. Tento dokument bude obsahovať:
 - Stručné zhodnotenie predošlého cyklu.
 - Potvrdenie alebo prehodnotenie priorít pre ďalšie obdobie.
 - Návrh konkrétnych, termínovaných opatrení a kľúčových krokov, ako aj merateľných ukazovateľov.
 - Alokáciu zodpovedností a návrh finančného krytia.

Tento návrh bude opäť prerokovaný s príslušnými sekciami a príslušnými priamo riadenými organizáciami a po vyhodnotení prerokuje s kľúčovými partnermi. Po schválení vedením ministerstva sa stane záväzným dokumentom pre riadenie implementácie v ďalšom cykle. Celý proces aj jeho výstupy budú transparentne komunikované verejnosti.

Okrem pravidelných dvojročných revízií sú definované aj kľúčové strategické míľniky, pri ktorých prebehne reflexia implementačnej trajektórie, distribúcia zdrojov, prepojenie na legislatívu, či vplyv politických cyklov:

- **Q1 2026:** Príprava implementačného plánu k stratégii Vzdelané Slovensko na roky 2026-2027.
- **Priebeh 2026:** Udržanie súladu implementácie stratégie s víziou Vzdelané Slovensko a ďalšími dlhodobými strategickými dokumentmi (Slovensko 2040), s pravidelnou koordináciou s relevantnými sekciami a ministerstvom riadenými organizáciami v rámci rezortu, ako aj na medzirezortnej úrovni.
- **Q1-Q2 2027:** V priebehu prípravy Národného a regionálneho partnerského plánu držať súlad so stratégiou Vzdelané Slovensko 2035. Cieľom je maximalizovať synergie, zabezpečiť rovnomernú distribúciu finančných zdrojov a nastavovať inštitucionálnu pripravenosť na čerpanie nových fondov EÚ.
- **Q4 2027-Q1 2028:** Zásadné zosúladenie celonárodných priorít s programovým vyhlásením vlády po parlamentných voľbách, nastavenie adaptívnych cieľov cyklu bez narušenia dlhodobej vízie.
- **2028-2029:** Štart čerpania nového viacročného finančného rámca EÚ (VFR 2028-2034), nastavenie nových operačných programov, strategická revízia smerovania eurofondových investícií v školstve, digitalizácii, inklúzii a rozvoji kompetencií. Prvé absolvovanie dvojročného cyklu hodnotenia strešnej stratégie. Zakomponovanie nového európskeho Akčného plánu digitálneho vzdelávania (2028-2035).
- **2030:** Komplexné vyhodnotenie pokroku voči cieľom Európskeho vzdelávacieho priestoru, Agendy 2030 a ďalším medzinárodným i národným stratégiám. Druhý cyklus hodnotenia a revízie strešnej stratégie.
- **2032:** Ďalšie kolo hodnotenia efektivity čerpania prostriedkov, dosahov prijatých reforiem a inovačných pilotov v školstve—návrh ďalších úprav pred uzavretím cyklu.
- **2034:** Finálna revízia stratégie pred ukončením, posúdenie, či opatrenia a míľniky vedú k udržateľným, systémovým zmenám v školstve a celoživotnom učení; príprava odporúčaní pre ďalší rozpočtový cyklus.
- **2035:** Komplexné, záverečné hodnotenie implementácie stratégie za celé obdobie, analýza reálnych dosahov na spoločnosť, trh práce, participáciu rôznych skupín obyvateľstva v školstve a celoživotnom učení; finalizácia dlhodobých reformných odporúčaní v kontexte vízie Slovensko 2040.

6.1.2. Nástroje implementácie

Strategická komunikácia a manažment zmeny

Súčasťou implementácie je priebežná a cielená strategická komunikácia. Jej cieľom nie je len informovať, ale aj zapájať relevantných aktérov do procesu ako spolupracovníkov, aktívne budovať podporu pre zmeny, vysvetľovať ich zmysel, zvládať prípadný odpor a pripomínať jasne, transparentne a vopred premyslené dohodnuté rámce. Pravidelne realizovať panely pre dialóg s mládežou a zapájať mladých ľudí do nastavovania realizačných cyklov a tvorby politík. Realizovať verejné diskusie a participatívne demokratické fóra so žiakmi, študentmi, učiteľmi, rodičmi, zástupcami praxe a odborníkmi na rôzne oblasti vzdelávania a na megatrendy.

Systémové hodnotenie vzdelávacích politík:

Monitorovanie stratégie je procesne prepojené s Plánom hodnotenia vzdelávania (vypracovaný IVP). Stratégia Vzdelané Slovensko 2035 a jej implementačný plán definujú ciele a navrhujú riešenia a opatrenia. Výstupy z PHV budú jedným z vstupov pri príprave implementačného plánu na obdobie 2028-2029 a pre cyklické a adaptívne riadenie stratégie.

Pre oblasť vysokého školstva je základný plán zmien navrhnutý v Dlhodobom zámere vo vzdelávacej, výskumnej, vývojovej, umeleckej a ďalšej tvorivej činnosti pre oblasť vysokých škôl. Na jeho základe boli navrhnuté indikátory pre výkonnostné zmluvy s verejnými vysokými školami, ktorých napĺňanie v tomto sektore majú podnecovať rozvoj v oblasti vzdelávania, vedy a výskumu, internacionalizácie, inklúzie, spoločenského vplyvu a integrácie VŠ. V sektore štátnych VŠ ich rozvojové ciele a vyhodnocovanie definujú konkrétne rezorty, do ktorých kompetencií spadajú (zdravotníctvo, obrana, vnútro). Súkromné VŠ majú svoje rozvojové stratégie a ich napĺňanie je financované len na inštitucionálnej úrovni na základe svojich výročných správ a dlhodobých zámerov.

Pre oblasť vzdelávania dospelých definujú ciele a kľúčové aktivity Stratégia celoživotného vzdelávania a poradenstva na roky 2021-2030 a jej akčné plány. Hlavnými implementačnými nástrojmi, ukotvenými v zákone č. 292/2024 Z. z., sú zavedenie individuálnych vzdelávacích účtov na priamu podporu rozvoja zručností a systém mikroosvedčení a profesijných kvalifikácií pre umožnenie flexibility vzdelávacej cesty jednotlivca. Relevanciu obsahu vzdelávania pre potreby trhu práce v tomto procese v súlade s Národnou sústavou kvalifikácií Slovenským kvalifikačným rámcom priamo určuje a garantuje Aliancia sektorových rád v spolupráci s ministerstvom školstva.

Identifikácia, podpora a šírenie dobrej praxe:

Kľúčovou súčasťou implementácie bude systematické vyhľadávanie, analyzovanie a podpora už existujúcich príkladov úspechu a overených inovácií ako aj výstupov z pedagogického výskumu a to rovnako z formálneho, ako aj neformálneho vzdelávania. Prostredníctvom mechanizmu „call for evidence“ (výzva na predkladanie dôkazov) bude ministerstvo aktívne zbierať podnety o úspešných jednotlivcoch, inštitúciách, programoch

a komunitách. Tieto príklady dobrej praxe ministerstvo následne podporí a vytvorí podmienky na ich šírenie (prioritne na báze peer to peer) a replikáciu v rámci celého systému s dôrazom na miesta a inštitúcie, ktoré zaznamenávajú menší progres.

Zabezpečenie zdrojov a pridelenie zodpovedností:

Každý dvojročný akčný plán bude obsahovať rozpočet špecifikujúci potrebné finančné, ľudské a technologické zdroje, identifikovaných expertov v téme. Konkrétne zodpovednosti za plnenie jednotlivých opatrení budú detailne pridelené v rámci nadväzujúcich akčných plánov.

Synergie a komplementarity:

Plnenie stratégie bude plánované a sledované naprieč rezortmi a s ohľadom na prebiehajúce národné projekty, pričom tieto synergie identifikujú relevantné strategické a koordinačné útvary. Na minimálne polročnej báze prebiehajú koordinačné stretnutia (na vnútrerezortnej (v súčinnosti s partnermi z pracovnej komisie pre NPRVV pri Kurikulárnej rade, ako aj partnermi z prostredia vysokých škôl) a následne medzirezortnej úrovni, kde sa kontroluje plnenie míľnikov. Evidencia plnenia prebieha aj digitálnou formou.

6.1.3. Inštitucionálna a odborná kontinuita a udržateľnosť strategického smerovania

Kľúčovým predpokladom úspechu je zabezpečenie stability a nadstraníckej, odbornej podpory pre strategické smerovanie vzdelávania, ktoré bolo určené na základe dát a participácie s politicky nestrannými aktérmi. Na dosiahnutie tohto cieľa bude zameraná strategická komunikácia rezortu, ktorá bude cielene poukazovať na dlhodobé strategické priority rezortu a ich odôvodnenie v dátach a participatívnom charaktere ich vymedzenia.

Predvolebná fáza (príprava na voľby):

- ➔ Štyri mesiace pred voľbami bude zverejnený a široko komunikovaný stručný (1-2 strany) dokument „Národné a strategické priority vzdelávania“, obsahujúci zhrnutie dohodnutých strategických priorít.
- ➔ Tento dokument bude spolu s analytickým brífingom zaslaný všetkým relevantným demokratickým politickým stranám a budú im ponúknuté technické brífingy a otvorené okrúhle stoly.

Povolebná fáza:

- ➔ V kritickom období do 30 dní od vymenovania novej vlády bude útvar ministerstva zodpovedný za implementáciu stratégie (strategická sekcia patriaca pod ministra) spoločne s odbornými orgánmi (Kurikulárna rada - Pracovná komisia pre NPRVV) aktívne komunikovať s novým vedením ministerstva.
- ➔ Predložia správu o aktuálnom stave plnenia stratégie a návrh na zabezpečenie kontinuity priorít a ich zapracovanie do nového Programového vyhlásenia vlády.

6.1.4. Rámec pre úvodné obdobie (2026 – 2027)

Prvý implementačný cyklus v rokoch 2026 – 2027, ktorý bude vytvorený začiatkom r. 2026 sa bude vykonávať realizáciou akčného programu Ministerstva školstva, tzv. Programu zmien, ako aj národných projektov (z fondov EÚ) a projektov Plánu obnovy a odolnosti. Tieto kroky sú sústredené na zabezpečenie kontinuity a nadviazanie na prebiehajúce reformné procesy. Prioritami prvého cyklu realizácie budú:

- Plnenie existujúcich strategických záväzkov a akčných plánov (pomenovaných v Prílohe č. 2).
- Realizácia kľúčových národných projektov z Plánu obnovy a odolnosti a Programu Slovensko.
- Implementácia prioritných a systémových odporúčaní z Revízií výdavkov v oblasti školstva.
- Príprava a spustenie kľúčových monitorovacích nástrojov, najmä verejného dátového portálu („dashboardu“) na sledovanie pokroku.
- Výber 3-5 opatrení s viditeľným dosahom na plnenie stratégie a ich intenzívnou komunikáciou ako „rýchlych víťazstiev“ a poukazovanie na podmienky, ktoré ich umožnili.

Kľúčové strategické iniciatívy pre obdobie r. 2026-2027, tzv. „prelomové opatrenia“:

Rovnosť príležitostí: znižovanie nerovností v systéme výrazným posilnením ranej starostlivosti, zmenami vo fungovaní obvodov a poskytovaní vzdelávania v štátnych a neštátnych školách, dôslednou desegregáciou a reformou systému poradenstva a prevencie vrátane podporných opatrení. Znižovanie predčasného ukončovania školskej dochádzky a zavádzanie umelej inteligencie do vzdelávacieho systému pre posilnenie podpory.

Podpora excelentnosti a strategických technológií: systematická podpora STEAM vzdelávania a identifikácia talentov od základných škôl s cieľom motivovať žiakov k výberu kariérových dráh do oblastí kľúčových pre strategickú odolnosť, autonómiu a ekonomiku. Prioritizácia a masívna podpora odborov a programov v oblastiach AI a robotiky, jadrovej energetiky, vodného hospodárstva a polovodičových technológií (čipov). Transformácia vybraných stredných odborných škôl na centrá excelentnosti a podpora profesijne orientovaných, technologických študijných programov na vysokých školách v úzkej spolupráci s technologickými lídrami.

Učiteľ 2030: komplexná stabilizácia a zatraktívnenie pedagogických profesií nielen cez zvyšovanie plátov, ale aj prostredníctvom zásadnej reformy vysokoškolskej prípravy budúcich učiteľov a zefektívnenia ich profesijného rozvoja. Vytvorenie podporného prostredia zameraného na wellbeing, minimalizáciu administratívnej záťaže prostredníctvom digitalizácie a nástrojov AI a poskytovanie systematickej podpory

(mentoring, supervízia) pre udržanie začínajúcich učiteľov v systéme. Cieľom je, aby reformy implementovali rešpektovaní a kompetentní profesionáli.

Dáta, ktoré riadia zmeny: prechod od intuitívneho rozhodovania k strategickému riadeniu založenému na dátach a dôkazoch prostredníctvom vybudovania jednotnej dátovej architektúry a verejného dátového panelu. Optimalizácia siete škôl a nastavenie kvalifikácií na základe reálnych demografických vývojov a anticipácie potrieb trhu práce. Posilnenie participácie a spolupráce rezortu s externými partnermi pre vytvorenie stabilného učiaceho sa ekosystému, ktorý je odolný voči rizikám krátkodobých politických cyklov a zabezpečuje kontinuitu zmien.

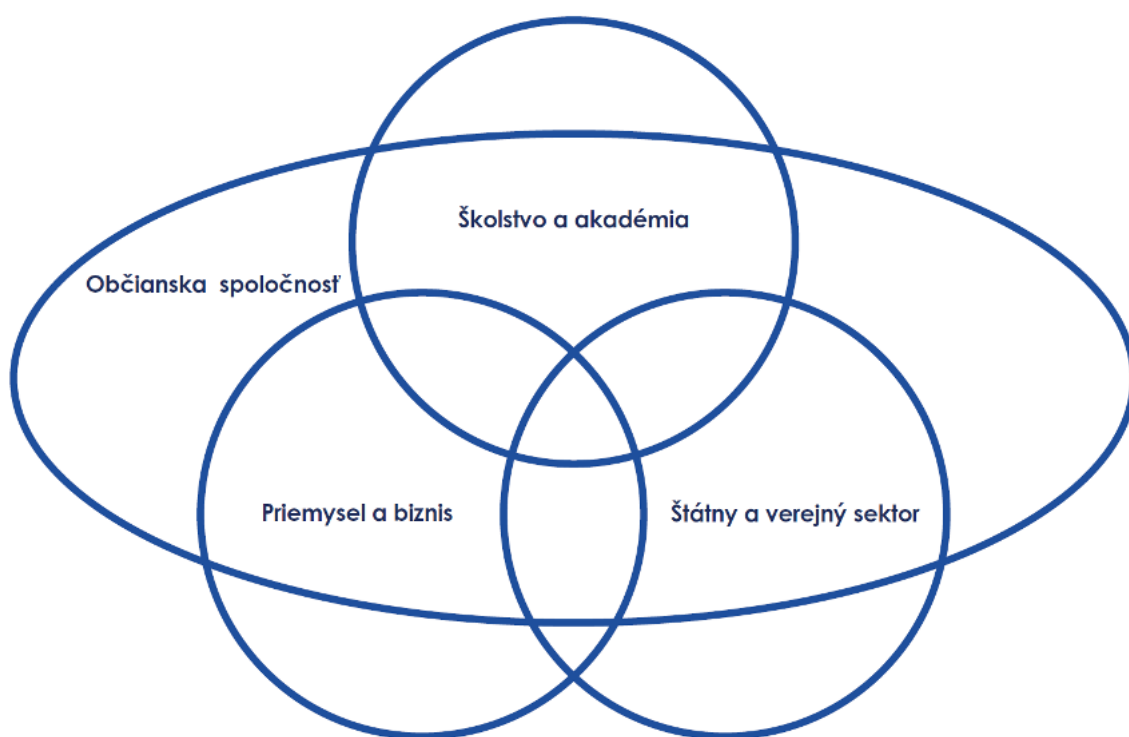
6.1.5. Štruktúra riadenia implementácie

úroveň	zodpovednosť	nástroje
Národná (MŠVVaM a PRO/RO, SAAVŠ, Kurikulárna rada)	Strategické riadenie, koordinácia, metodická podpora, monitoring	Adaptívny plán implementácie, dátový portál, Programový riadiaci výbor, Kurikulárna rada, financovanie, návrh na zmeny právneho rámca, analýzy a koncepcie
Regionálna (zriaďovatelia, sieť partnerov, RÚŠS)	Umiestnenie opatrení do regiónov, lokalizácia podľa potrieb	Regionálne stratégie, školské a komunitné rady, zmluvy o partnerstvách a memorandá o spolupráci
Lokálna (školy a školské zariadenia, mládežnícke organizácie a občianske združenia, neformálne vzdelávanie)	Realizácia opatrení, spätná väzba, inovácie	Lokálne inovačné tímy, mikrogranty, dotácie od štátu, mentoring, komunitné merania dosahu

6.1.6 Aktéri vo vzdelávacom systéme a spoluzodpovednosť

Vzdelávanie stojí na spolupráci štyroch skupín aktérov zapojených v tzv. štvoritej špirále: verejný/štátny sektor (MŠVVaM, jeho priamo riadené organizácie, riadiace orgány programov, regionálne úrady školskej správy, zriaďovatelia a samosprávy; v medzirezortnej synergii najmä MPSVR, MH, MIRRI, MZ, MV), akademický a vzdelávací sektor (MŠ, ZŠ, SŠ, VŠ, SAV a ďalšie výskumné organizácie), občiansky, neziskový a komunitný sektor (MVO a mládežnícke organizácie, združenia a asociácie, rodičovské a žiacke/študentské organizácie/orgány, nadácie) a podnikateľský sektor (zamestnávateľské zväzy, profesijné a sektorové rady, regionálne klastre, malí a strední podnikatelia aj veľké firmy, zamestnávatelia mimo súkromného sektora).

Títo aktéri spoločne nesú zodpovednosť za plánovanie, realizáciu stratégie a spätnú väzbu; spolupráca je zabezpečená pravidelnými koordinačnými stretnutiami, partnerskými zmluvami a regionálnymi klastrami, participatívnymi panelmi mládeže aj ostatných aktérov a zdieľaním dát a dobrej praxe.

6.2. Monitorovací rámec

Vnútrorezortne:

Vedúci zamestnanec Odboru riadenia strategických priorít alebo zamestnanec na ekvivalentnej úrovni na sekcii zodpovednej za koordináciu plnenia strategických priorít dvakrát do roka v pravidelných termínoch (termíny budú určené tak, aby bol 1. termín mesiac pred tým ako sa dokončí rozpočet na nadchádzajúci rok - do konca marca) a

druhý termín v rámci mesiaca po dokončení pravidelného zberu dát z regionálneho školstva, vzdelávania dospelých aj vysokého školstva a nie neskôr než do konca októbra zvolá stretnutie s generálnymi riaditeľmi všetkých relevantných sekcií, prípadne s nimi nominovanými zástupcami sekcií zodpovednými za strategickú a koncepčnú činnosť; ako aj s externými partnermi a zhodnotia plnenie stratégie na základe podkladov.

Ich zber spustia aspoň mesiac pred stretnutím. Správa o plnení stratégie, o rizikách a potrebných opatreniach sa po konzultácii s externými partnermi, ktorí majú možnosť pripomienkovať všetky výstupy, posúva na vedomie ministrovi, štátnym tajomníkom, GTSÚ, príp. ďalším osobám povereným ministrom.

Súčastou monitorovacieho rámca pre regionálne školstvo sú výstupy z Plánu hodnotenia vzdelávania, ktorý realizuje Inštitút vzdelávacej politiky. Zatiaľ čo základný monitoring sleduje plnenie kľúčových ukazovateľov (KPI), tento PHV vyhodnocuje reálny dopad vzdelávacích politík v regionálnom školstve vo vybraných oblastiach. Aj výsledky týchto hodnotení môžu byť podkladom pre diskusiu o možnej úprave strategických oblastí v rámci NPRVaV.

Externí partneri:

Pracovná komisia pre NPRVV bude doplnená o zástupcov VŠ, príp. ďalších oblastí, ktoré zatiaľ nie sú zastúpené. Vedúcim zamestnancom Odboru riadenia strategických priorít, resp. iným zamestnancom zodpovedným za strešnú stratégiu im je poskytnutá správa o hodnotení plnenia stratégie aj s rizikami a potrebnými opatreniami.

Materiál je im zaslaný minimálne 10 pracovných dní pred zasadnutím, ktoré sa týka ich oblasti expertízy (pričom k diskusii o stratégii, ktorá sa týka konkrétnej oblasti sú pozývaní predovšetkým externí partneri s expertízou v danej oblasti). Tieto materiály a výstupy môžu pripomienkovať, doložiť svoje stanoviská z pozície poradného orgánu a následne sú ich pripomienky prerokované na stretnutí. Po stretnutí sú pripomienky z diskusie zapracované a posunuté ministrovi.

Medzirezortne:

Správa o plnení stratégie je po tom, čo ju Programový riadiaci výbor/ekvivalentný orgán vyhodnotí zdieľaná aj s ostatnými strategickými útvarmi relevantných rezortov (MH SR, MPSVaR, VAIA, MZ SR ÚPpVI a MIRRI). Na pravidelnej, ale najmenej polročnej báze dochádza k medzirezortnej koordinácii plnenia stratégie aj v súvisi s medzirezortnými strategickými synergiami.

6.3. Finančný rámec

Financovanie plnenia stratégie je zabezpečené zo zdrojov štátneho rozpočtu, POO, fondov EÚ, Erasmus+, Horizont Európa a z partnerstiev so samosprávami a súkromným sektorom;

pri každom cykle sa uprednostní financovanie opatrení s preukázaným vplyvom („hodnota za peniaze“).

Rozpočet sa plánuje spoločne pre POO, fondy EÚ a ŠR, so súborom implementačných iniciatív a projektov pomenovaných v implementačnom pláne s jasným vlastníkom každej aktivity a kontrolou duplicit na polročných koordinačných stretnutiach (vnútro- aj medzirezortne).

Rozpočet bude pre konkrétne implementačné obdobie uvedený v príslušiacom implementačnom pláne.

7. Pojmy a skratky použité v stratégii

7.1. Pojmy

Agencia – z angl. „agency“ znamená vnútornú schopnosť jednotlivca či skupiny konať autonómne, prevziať zodpovednosť za svoje rozhodnutia a ovplyvňovať svet okolo seba. V slovenčine pre tento termín zatiaľ neexistuje výstižný preklad. OECD pracuje s pojmom agencie žiakov a študentov ako kľúčovým pojmom v Kompase pre vzdelávanie 2030.

Angažovanosť - miera aktívneho a pozitívneho zapojenia jednotlivca, ktorá presahuje bežnú účasť a spokojnosť. Pri učiacich sa prejavuje ako aktívna snaha porozumieť učivu, ochota prekonávať výzvy a pocit prijatia v školskom kolektíve. Pri zamestnancoch ide o iniciatívu nad rámec bežných povinností, aktívnu spoluprácu s kolegami a stotožnenie sa s poslaním a cieľmi školy.

Celoživotné vzdelávanie - sú všetky formálne, neformálne a informálne vzdelávacie aktivity, ktoré sa uskutočňujú počas celého života jednotlivca s cieľom rozvíjať jeho vedomosti, zručnosti, kompetencie a schopnosti pre osobný rozvoj, zamestnanosť, aktívne občianstvo a sociálnu začlenenosť. Pre potreby tejto stratégie sa využíva definícia používaná naprieč Európskou Úniou a bola prvotne definovaná v Memorande o celoživotnom vzdelávaní (A Memorandum of Lifelong Learning) v r. 2000.

Cirkulácia mozgov - taktiež známa ako obeh mozgov, či cirkulácia talentu, pre potreby tejto stratégie predstavuje komplexný pohyb kvalifikovanej pracovnej sily medzi krajinami. Zahŕňa prílev mozgov, mozgov aj výmenu mozgov/talentu.

Dieťa v riziku - široké pomenovanie pre dieťa s rôznymi bariérami, či ťažkosťami, ktoré mu môžu brániť vo vzdelávaní a socializácii (podľa Križo, 2018)

DigComp a DigCompEdu - európske rámce digitálnych zručností občana a edukátora/pedagóga.

Digitálne inovačné huby/DIH - centrá, ktoré poskytujú centralizovaný prístup k najnovším digitálnym technológiám, expertíze a možnostiam experimentovania. V kontexte vzdelávania prepájajú školy, výskum a firmy, čím umožňujú testovanie inovácií a rozvoj praktických zručností študentov a profesionálov v reakcii na meniace sa potreby trhu práce.

Digitálne občianstvo - súbor kompetencií potrebných na bezpečný, zodpovedný a aktívny život v online prostredí. Zahŕňa mediálnu a informačnú gramotnosť (schopnosť kriticky hodnotiť zdroje a čeliť dezinformáciám), digitálnu bezpečnosť, etiku, ako aj využívanie digitálnych nástrojov na občiansku a komunitnú participáciu.

Foresight - systematický a participatívny proces skúmania a formovania možných strednodobých a dlhodobých budúcností. Na rozdiel od prognózy nevyužíva len predpovede, ale aj metódy ako analýza (mega)trendov a tvorba scenárov, aby pomohol systémom lepšie sa pripraviť na zmeny a robiť informovanejšie strategické rozhodnutia už v prítomnosti.

Gramotnosť formovania budúcností (Futures Literacy) – schopnosť jednotlivcov a inštitúcií pracovať s rôznymi možnými scenármi budúcnosti, vnímať ich dôsledky v prítomnosti a tvoriť lepšie rozhodnutia (foresight, scenáre, horizon scanning).

Inklúzia - nikdy sa nekončiaci proces uvažovania o odstraňovaní prekážok v učení a hľadaní cesty individuálneho rastu a napredovania každého jednotlivca.

Komplexný systém - systém, ktorého správanie je viac než len súčet jeho častí, pretože sa vyznačuje silnou vzájomnou prepojenosťou, adaptabilitou a emergentným správaním (z interakcií prvkov vznikajú nové, nepredvídateľné vzorce).

Kurikulárna rada - odborný, iniciačný a poradný orgán ministra v kľúčových oblastiach výchovy a vzdelávania, najmä v oblasti inovácie obsahu výchovy a vzdelávania; reforiem obsahu, foriem a podmienok vzdelávania. Jej úlohou je napomáhať kontinuite, systematickosti, participatívnosti procesov zmien a rozvoja v rezorte školstva.

Kurikulum - súbor plánovaných činností a vzdelávacích cieľov, ktoré usmerňujú výchovno-vzdelávací proces. Kurikulum zahŕňa ciele vzdelávania, obsah, organizačné formy, metódy práce a spôsoby hodnotenia úspešnosti vzdelávania. V kontexte tejto stratégie sa pod „kurikulom“ rozumie aj obsah vzdelávania vo vysokoškolskom prostredí.

Leapfrogging - rýchly, nelineárny pokrok, ktorým sa dajú preskočiť tradičné kroky vývoja a dosiahnuť transformácia v oblasti vzdelávania alebo technológií prostredníctvom inovácií, ktoré umožňujú výrazné zrýchlenie zlepšenia v príslušnom sektore. v kontexte stratégie a jej jadrovej verzie sa používa aj pojem „prelomové opatrenia“. Koncept a prípady leapfroggingu vo vzdelávaní mapovali R. Winthrop, E. McGivney a A. Barton, Brookings Institute.

Multikríza - súbeh viacerých globálnych kríz, ktoré sa navzájom prelínajú, zosilňujú a zasahujú spoločnosť súčasne, čím vytvárajú stav zvýšenej neistoty a komplexnosti. V kontexte vzdelávacej stratégie zahŕňa najmä tieto domény: bezpečnostnú (geopolitická nestabilita a konflikty), spoločenskú (rastúca nerovnosť, polarizácia spoločnosti, klimatickú (dôsledky zmeny klímy a potreba zelenej transformácie) a informačnú (šírenie dezinformácií a erózia dôvery v inštitúcie). Ich prepojený a súbežný charakter kladie existenčné nároky na schopnosť vzdelávacieho systému budovať odolnosť jednotlivcov a celej spoločnosti.

Neformálne vzdelávanie – učenie prebiehajúce mimo formálneho systému (mládežnícke, dobrovoľnícke, projektové aktivity), ktoré rozvíja prenositeľné zručnosti a má byť uznávané.

PDIA - z angl. problem-driven iterative adaptation, teda iteratívna adaptácia riadená problémom - prístup k riešeniu zložitých problémov, ktorý sa zameriava na skúmanie problému, objavovanie riešení a ich prispôsobovaniu na lokálnej úrovni.

Platforma strategických technológií pre Európu (platforma STEP) - Platforma strategických technológií pre Európu (STEP) je iniciatíva EÚ na podporu rozvoja a výroby kritických technológií v Európe, s cieľom posilniť európsky priemysel a jeho hodnotové reťazce. Platforma investuje do troch hlavných oblastí: digitálnych technológií, čistých technológií efektívnych z hľadiska zdrojov a biotechnológií vrátane liekov.

Podnikavosť (EntreComp) – schopnosť identifikovať v okolí problémy a pretaviť ich na pridanú hodnotu hodnotu pre iných (spoločenskú, ekonomickú, environmentálnu); uplatňuje sa naprieč predmetmi, stupňami vzdelávania a inštitúciami a môže viesť k zamestnaniu aj k zakladaniu start-upov a spin-offov.

Profesionáli vo vzdelávaní - pre účely tejto stratégie sa týmto pojmom myslia zamestnanci pracujúci v sektore výchovy, vzdelávania a (školského) športu a pojem „profesionáli“ sa používa s cieľom poukázať na ich potrebnú kvalifikáciu pre výkon povolania a náležité uznanie, ktoré si ich práca zaslúži.

Programový riadiaci výbor (PgRV) - je najvyšší riadiaci orgán pre riadenie Programu zmien a jeho projektov v rámci MŠVVaM SR. Programový riadiaci výbor definuje Program a jeho projekty a prijíma strategické rozhodnutia, ktoré sa vzťahujú k realizácii programu a jeho jednotlivých projektom. Predsedom PgRV je minister, členmi sú štátni tajomníci, generálny tajomník služobného úradu a poradcovia ministra..

Program zmien - súbor projektov a opatrení pripravených MŠVVaM koncom roka 2023 vychádzajúcich z programového vyhlásenia vlády s cieľom zlepšiť kvalitu, dostupnosť a efektívnosť školstva.

RIS3/Inteligentná špecializácia - predstavuje základný rámec pre rozvoj slovenského ekosystému vedy, výskumu a inovácií vzhľadom na preskúmané a odborne definované strategické oblasti ktoré si vyžadujú najväčšiu pozornosť

Service learning – forma učenia sa službou komunite: študent rieši reálnu potrebu komunity a zároveň si rozvíja odborné, občianske a sociálno-emocionálne zručnosti.

STEAM disciplíny - vzdelávacie oblasti, odbory a programy, ktoré pokrývajú vedu, technológie, strojárstvo/inžinierstvo, umenie, matematiku (z anglického Science, Technology, Engineering, Arts, Mathematics)

STEAM prístup – integrácia STEAM disciplín do projektového, praktického a interdisciplinárneho vzdelávania zameraného na rozvoj kľúčových kompetencií.

STEP - Platforma „Strategické technológie pre Európu“, ktorá má za cieľ podporiť európsky priemysel a investície do kritických technológií v Európe

Subsidiarita - čo možno urobiť na úrovni školy alebo regiónu, neriadi centrum; centrum zabezpečuje rámce, dáta, financie a dohľad nad výsledkami. V angličtine sa pre tento princíp používa koncept „place-based change”.

Systémové myslenie - prístup, ktorý vníma vzdelávanie ako prepojený (eko)systém prvkov (ľudia, procesy, zdroje, pravidlá) a ich vzťahov, identifikuje koreňové príčiny problémov namiesto symptómov a zohľadňuje neúmyselné dôsledky politík. Opiera sa o dáta a participáciu, testuje riešenia v malom (pilotne), podporuje iteratívne učenie sa a škálovanie toho, čo preukázateľne zlepšuje kvalitu, férovosť a efektívne využitie zdrojov.

Štvorité špirála - označuje spoluprácu aktérov z prostredia akademického (napr. vysoké školy a vedecké inštitúcie), verejného/štátneho (napr. samospráva, ministerstvá), podnikateľského (napr. firmy) a občianskeho (napr. občianske združenia) sektora na riešení problémov či prinášaní inovácií

Učiaci sa organizácia – organizácia, ktorá má definovanú víziu, ciele a stratégiu na ich dosahovanie, systematicky zbiera a používa dáta a spätnú väzbu a inovačný proces a všetci jej členovia sa na individuálnej aj skupinovej úrovni kontinuálne vzdelávajú v tom, čo potrebujú, aby tie ciele dosahovali. Zároveň pre dosahovanie cieľov spolupracuje aj so širšou komunitou aktérov.

Vzdelávanie dospelých - tvorí súčasť celoživotného vzdelávania. Umožňuje dospelým doplniť, rozšíriť a prehĺbiť si získané vzdelanie, rekvalifikovať sa alebo uspokojiť svoje záujmy a potreby v osobnom a pracovnom živote.

Wellbeing - stav, v ktorom je možné v podporujúcom a podnetnom prostredí plne rozvíjať fyzický, kognitívny, emocionálny, sociálny a duchovný potenciál a žiť s ostatnými plnohodnotný a spokojný život; zjednodušene: osobná pohoda

7.2. Skratky

ARP - adaptívne riešenie problémov

CPP - centrum poradenstva a prevencie

CVČ - centrum voľného času

ČG - čitateľská gramotnosť

DG - digitálna gramotnosť

EVP – Európsky vzdelávací priestor

FCL - Future Classroom Lab (teda trieda/laboratórium budúcnosti)

HBSC - Health Behaviour in School-aged Children (Zdravotné správanie detí v školskom veku)

ICILS - International Computer and Information Literacy Study (medzinárodná štúdia počítačovej a informačnej gramotnosti)

IVP - Inštitút vzdelávacej politiky

MŠ - materská škola

NCDTV - Národné centrum pre digitálnu transformáciu vzdelávania

PG - prírodovedná gramotnosť

PIAAC - Programme for the International Assessment of Adult Competencies (Program medzinárodného hodnotenia kompetencií dospelých)

PISA - Programme for International Student Assessment (Program medzinárodného hodnotenia žiakov)

PUŠD - predčasné ukončovanie školskej dochádzky

SŠ - stredná škola

STEAM - z angl. science, technology, engineering, arts, mathematics; teda veda, technológie, inžinierstvo, umenie, matematika

SZP - sociálne znevýhodňujúce prostredie

ŠVP - štátny vzdelávací program

ŠVVP - špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby

TALIS - Teaching and Learning International Survey (Medzinárodný prieskum o učení a učení sa)

VŠ - vysoké školy

ZUŠ - základná umelecká škola

ZŠ - základná škola

8. Prílohy

Príloha č. 1: [Implementačný plán na roky 2024-2026](#)

Príloha č. 2: [Proces tvorby stratégie](#)

Príloha č. 3: [Súlad stratégie s medzinárodnými aj národnými strategickými záväzkami](#)

Príloha č. 4: [Indikátorová sústava stratégie Vzdelané Slovensko 2035](#)

Príloha č. 5: [Zoznam zdrojov, analýz, dát](#)